

UPPSALA
UNIVERSITET

NCK NATIONELLT CENTRUM
FÖR KVINNOFRID

DELRAPPORT 2

Nationell kartläggning om hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer beaktas i grundutbildningar vid universitet och högskolor

DELRAPPORT 2

Nationell kartläggning om hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer beaktas i grundutbildningar vid universitet och högskolor

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK
Uppsala universitet
Akademiska sjukhuset
751 85 Uppsala
www.nck.uu.se
NCK-rapport 2010:3
ISSN 1654-7195
Första upplagan
Grafisk form: Matador Kommunikation
Tryck: Edita, november 2010

Förord

Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer är allvarliga samhällsproblem. Kunskap om våldet och dess konsekvenser är viktigt för att kunna ge våldsutsatta ett bra bemötande, för att kunna arbeta förebyggande och för att kunna förändra attityder i samhället. I *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer* (2007/08:39) skriver regeringen att ökade kunskaper är avgörande för alla insatser som görs för att bekämpa våldet. Undervisning om våldet och dess konsekvenser redan på grundutbildningen är därför angeläget för dem som i sitt yrkesliv möter våldsutsatta kvinnor, deras barn och förövarna.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) har kartlagt hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer beaktas i vissa grundutbildningar. Kartläggningen utgör den andra delen i en större utbildningsinventering som också innefattar delrapporten *Kartläggning av fristående universitets- och högskolekurser i ämnet mäns våld mot kvinnor (2009)*, samt en kommande kartläggning av myndigheters fortbildning inom området.

Rapportens författare är utredare Mattias Friström. Utredarna Maria Södling och Magdalena Inkinen vid Högskoleverket har lämnat värdefulla synpunkter.

Uppsala september 2010

Gun Heimer
Professor, chef

Annika Björck
Chef för utbildningsenheten

Innehållsförteckning

Sammanfattning	7
Inledning	9
Syfte.....	10
Metod och urval.....	10
Resultat	12
Mäns våld mot kvinnor.....	12
Program som uppfyller kriterierna.....	13
Program som inte uppfyller kriterierna	17
Program som inte undervisar om mäns våld mot kvinnor	17
Hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer.....	18
Översikt mäns våld mot kvinnor.....	21
Översikt våld i samkönade relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.....	22
Slutsats	23
Redovisning per program	24
Arbetsterapeutprogrammet	24
Audionomprogrammet.....	25
Barnmorskeprogrammet	26
Biomedicinska analytikerprogrammet.....	28
Dietistprogrammet.....	29
Juristprogrammet.....	29
Logopedprogrammet.....	31
Läkarprogrammet	32
Läraprogrammet	34
Officersprogrammet.....	36
Polisprogrammet	37
Psykologprogrammet	38
Psykoterapeutprogrammet.....	40

Röntgensjuksköterskeprogrammet.....	43
Sjukgymnastprogrammet.....	44
Sjuksköterskeprogrammet	45
Socionomprogrammet.....	48
Tandhygienistprogrammet.....	51
Tandläkarprogrammet.....	52
Veterinärprogrammet	54
Redovisning per lärosäte.....	55
Referenser.....	56
Bilaga 1: Enkätfrågorna.....	57

Sammanfattning

Mäns våld mot kvinnor är ett utbrett samhällsproblem som utgör ett hot mot kvinnors trygghet och hälsa, och som även drabbar de barn som i hemmet är vittne till och inte sällan själva är utsatta för våld. Kunskap är viktigt för att kunna upptäcka och synliggöra våldet, som kan vara en bakomliggande orsak till kvinnors och barns ohälsa. Kunskap är oumbärligt för att kunna ge våldsutsatta kvinnor och deras barn ett bra bemötande samt för att skapa effektiva rutiner i omhändertagandet av förövarna. Kunskap är också viktigt för att arbeta förebyggande i samhället och förändra inställningar och attityder gentemot våldet. För dem som i yrket, direkt eller indirekt, möter våldsutsatta kvinnor, deras barn och förövarna är det därför en nödvändighet att få sådan kunskap redan under grundutbildningen. Ju tidigare man får utbildning i frågan desto lättare är det att bearbeta och förändra attityder och värderingar.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) har kartlagt program vid universitet och högskolor som leder till yrken där man i någon form kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor och deras barn, handlägger ärenden som rör förövare, har möjlighet att upptäcka våldsutsattheten samt en möjlighet att arbeta förebyggande. Kartläggningen visar att endast vart tredje program undervisar om mäns våld mot kvinnor på grundutbildningen. Ännu färre program har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck eller våld i samkönade relationer.

Tidigare utredningar har betonat vikten av kunskap för att kunna arbeta med att förhindra och förebygga mäns våld mot kvinnor. Att skriva in kunskap om mäns våld mot kvinnor i examensordningen har därför lyfts fram som ett möjligt sätt att säkerställa kunskapsnivån. Resultatet av denna kartläggning visar att alla studenter inte har med sig de nödvändiga kunskaperna in i arbetslivet. Men resultatet kan också tolkas som att det finns en försiktigt positiv trend då alla polisprogram, barnmorskeprogram och officersprogrammet har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Undervisning om mäns våld mot kvinnor förekommer också i andra program, men i olika utsträckning. Utan formella krav på att mäns våld mot kvinnor ska ingå i grundutbildningen är det fortfarande svårt att garantera att alla studenter får samma kunskap.

Sammanfattningsvis pågår det stora satsningar för att motverka mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, framför allt inom myndigheter som omfattas av regeringens handlingsplan. Men utöver detta är det viktigt att satsa på undervisning redan på grundutbildningen. Det är en långsiktig lösning, eftersom det är på den nivån som kunskapen grundläggs.

Inledning

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt brott och en orsak till många kvinnors ohälsa. Våldet kan drabba alla kvinnor oavsett ålder och samhällsklass. Även för barn som upplever våld i hemmet får det allvarliga konsekvenser. Grundläggande kunskap om våldet och dess konsekvenser är därför angeläget för alla som i yrket, direkt eller indirekt, möter våldsutsatta kvinnor, deras barn och förövare.

Kunskap är viktigt för att kunna ge ett bra bemötande och skapa effektiva rutiner vid omhändertagande av både brottsoffer och förövare. Kunskap är en förutsättning för att kunna och våga fråga kvinnor och barn om våldsutsatthet och därmed också synliggöra våldet. Kunskap är också grundläggande för alla former av förebyggande arbete. Undervisning redan på grundutbildningen är nödvändigt för att tidigt kunna förstå och förändra de attityder och strukturer som finns kring våldet.¹

Tidigare rapporter som exempelvis *Kvinnovåldskommissionen* (1995) visade att mäns våld mot kvinnor som område behandlades ytterst lite i yrkesutbildningar.² *Kvinnofridspropositionen* (1998) betonade att personer som arbetar med frågorna måste ha tillräcklig utbildning och kompetens för att upptäcka våldet i tid och ge ett bra bemötande.³ Andra utredningar som *Slag i luften* (SOU 2004:121) visade att det tio år senare fortfarande fanns kunskapsbrister hos tjänstemännen, en konsekvens av obefintliga eller svaga insatser på grundutbildningen.⁴ Högskoleverket rekommenderade samma år att regeringen borde överväga att införa kunskap om mäns våld mot kvinnor som ett krav i examensordningen.⁵

Intresset för mäns våld mot kvinnor som kunskapsområde har dock ökat stadigt. NCK:s rapport *Kartläggning av fristående universitets- och högskolekurser i ämnet mäns våld mot kvinnor* (2009) visade på en ökning av antalet fristående kurser sedan 2005.⁶ Vikten av utbildning har även aktualiserats genom regeringens *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer* (2007). I handlingsplanen lyfts kunskap och utbildning fram som prioriterade insatsområden.⁷

¹ Heimer, G & Sandberg, D (2008) *Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar*, Studentlitteratur.

² SOU 1995:60 *Kvinnofrid*.

³ *Kvinnofridspropositionen* (Prop. 1997/98:55).

⁴ SOU 2004:121 *Slag i luften. En utredning om myndigheter, mansvåld och makt*.

⁵ Högskoleverket (2004) *Genusperspektiv och mäns våld mot kvinnor*. Ett regeringsuppdrag s 5–6.

⁶ Delrapport: *Kartläggning av fristående universitets- och högskolekurser i ämnet mäns våld mot kvinnor* (NCK 2009).

⁷ Regeringens skrivelse 2007/08:39 *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*.

Syfte

Syftet med kartläggningen är att få en aktuell och samlad bild av hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer beaktas i relevanta grundutbildningar. Kartläggningen utgår från följande frågeställningar som speglar undervisningens omfattning, karaktär och relevans.

- Vilka program har undervisning om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer?
- När i utbildningen sker undervisningen?
- Hur mycket undervisning får studenterna?
- Är undervisningen obligatorisk för studenterna?
- Finns mäns våld mot kvinnor inskrivet i studie- och kursplaner?
- Vilka är det som undervisar?
- Hur ser examinationen ut?

NCK utgår i sitt arbete från den av Sverige undertecknade och ratificerade FN-deklarationen för avskaffandet av mäns våld mot kvinnor som definierar våldet som *"varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet"*.⁸ Hedersrelaterat våld och förtryck definieras som *"våldshandlingar sanktionerade genom religion, seder och traditioner"*.⁹ Våld i samkönade relationer definieras som *"hbt-personer (homo- och bisexuella samt transpersoner) som utsätts för våld i parrelation"*.¹⁰

Metod och urval

Grundutbildningarna i kartläggningen är utvalda på grund av att de leder till yrken där man i någon form kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor, deras barn och/eller förövarna. Det kan innebära att man i sitt framtida yrkesliv möter våldsutsatta kvinnor genom patient- eller klientkontakter och har möjlighet att upptäcka våldsutsatthet eller att arbeta förebyggande. Alla universitet och högskolor som ingår i kartläggningen har en statlig eller enskild huvudman samt rätt att utfärda examen. Sammanlagt ingår 172 program fördelade på 37 högskolor och universitet i kartläggningen.¹¹

En webbaserad enkätundersökning har använts för att samla in svar från alla dessa program.¹²

⁸ FN (1993) *Deklarationen för avskaffande av våld mot kvinnor*, resolution 48/104 20.

⁹ Regeringens skrivelse 2007/08:39 *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*.

¹⁰ Holmberg, C & Stjernqvist, U (2008) *Våldsamt lika och olika; En skrift om våld i samkönade relationer*, RFSL.

¹¹ Sedan kartläggningen genomfördes har Högskolan i Kalmar och Växjö universitet slagits ihop till Linnéuniversitetet.

¹² Se bilaga 1.

Respondenterna är i huvudsak studierektorer, programansvariga eller motsvarande som har haft fyra veckor på sig att svara på den utskickade enkäten. Under den fyraveckorsperioden har flera påminnelser skickats ut.

NCK utgår från tre kriterier gällande undervisning om mäns våld mot kvinnor. Ett eller flera kriterier ska, i relation till varandra, vara uppfyllda för att programmen ska anses undervisa om mäns våld mot kvinnor.

1. Det bör gå att urskilja antalet timmar som ägnas åt undervisning om mäns våld mot kvinnor.
2. Kunskap om mäns våld mot kvinnor bör vara inskrivet i studieplanen och som ett mål i någon av kurserna.
3. Studenternas kunskap ska examineras.

Studiedokumentet och examinationen utgör en formell och stabil grund för undervisning om mäns våld mot kvinnor. Program som inte uppfyller alla kriterier har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i något av studiedokumentet eller så examinerar de kunskapen. En viktig indikation på hur ämnet beaktas är om undervisningen i mäns våld mot kvinnor kan särskiljas från annan undervisning i utbildningen.

Resultat

Av 172 tillfrågade program har 146 svarat, vilket utgör en svarsfrekvens på 85 procent. Det högsta bortfallet har psykoterapeutprogrammet där 7 av 12 program inte har svarat och lärarprogrammet där 6 av 24 program inte har svarat.

Översikt antal:

program som ingår i kartläggningen	lärosäten där programmen finns	program som svarat på enkäten	program som undervisar om mäns våld mot kvinnor
Arbeterapeutprogrammet	8	8	4
Audionomprogrammet	4	4	0
Barnmorskeprogrammet	11	10	10
Biomedicinska analytikerprogrammet	11	10	0
Dietistprogrammet	3	3	0
Juristprogrammet	6	5	3
Logopedprogrammet	6	5	0
Läkarprogrammet	6	6	4
Lärarprogrammet	23	17	1
Officersprogrammet	1	1	1
Polisprogrammet	3	3	3
Psykologprogrammet	9	9	2
Psykoterapeutprogrammet	12	5	1
Röntgensjuksköterskeprogrammet	8	8	1
Sjukgymnastprogrammet	8	6	1
Sjuksköterskeprogrammet	24	23	9
Socionomprogrammet	16	12	9
Tandhygienistprogrammet	8	7	0
Tandläkarprogrammet	4	3	1
Veterinärprogrammet	1	1	0
Totalt	172	146	50

Mäns våld mot kvinnor

Av alla program som svarat går det att identifiera tre övergripande grupper.

- De som i enkäten svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor på ett sådant sätt att de uppfyller de utvalda kriterierna.
- De som i enkäten uppger att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor men inte svarat på ett sådant sätt att de uppfyller kriterierna.
- De som i enkäten svarat att de inte har undervisning om mäns våld mot kvinnor.

Översikt antal:

program som har undervisning om mäns våld mot kvinnor på ett sådant sätt att de uppfyller kriterierna	program som inte uppfyller kriterierna	program som i enkäten svarat att de inte undervisar om mäns våld mot kvinnor
50	33	63

Program som uppfyller kriterierna

Den första gruppen är de 50 program som uppfyller kriterierna och anses behandla mäns våld mot kvinnor som ett eget kompetensområde. Bland dessa finns de program som uppfyller ett eller flera kriterier. Barnmorskeprogrammen och polisprogrammen har undervisning om mäns våld mot kvinnor vid alla lärosäten.

Program som uppfyller alla kriterier

Fjorton program har uppgett antalet timmar, har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studiedokumentet och examinerar kunskapen.

Översikt: program som uppfyller alla kriterier

Program	Ingår undervisning om:			Omfattning	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck		programmets studieplan	någon av kursernas mål	
Arbets terapeutprogrammet Luleå tekniska universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Nej	Termin 1, 7 h	Ja	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/ PM, Grupparbete, Muntlig tentamen
Barnmorskeprogrammet Högskolan Dalarna	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 1, 8 h	Ja	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/ PM, Seminarium
Barnmorskeprogrammet Lunds universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja	Termin 1, 10 h Termin 2, 10 h Termin 3, 10 h	Ja	Ja	Grupparbete, Seminarium
Barnmorskeprogrammet Uppsala universitet	Ja	Ja	Nej	Termin 1, 9 h Termin 2, 3 h	Ja	Ja	Skriftligt – salstentamen
Läkarprogrammet Karolinska Institutet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 1, 1 h Termin 8, 3 h Termin 9, 4 h Termin 11, 2 h	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Muntlig tentamen
Officersprogrammet Försvarshögskolan	Ja	Nej	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 1, 10 h Termin 2, 10 h Termin 3, 10 h Termin 4, 10 h Termin 5, 10 h Termin 6, 10 h	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Muntlig tentamen
Polisprogrammet Polishögskolan i Solna	Ja	Nej	Nej	Termin 4, 100 h	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Grupparbete, Praktiska övningar
Polisprogrammet Umeå universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 4, 75 h	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Grupparbete, Muntlig tentamen
Polisprogrammet Växjö universitet	Ja	Nej	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 4, 6 veckor	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Övning
Sjukgymnastprogrammet Luleå tekniska universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Nej	Termin 2, 4 h	Ja	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/ PM, Grupparbete, Muntlig tentamen
Sjuksköterskeprogrammet Umeå universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja	Termin 2, 0,5 h Termin 5, 7 h Termin 6, 0,5 h	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Grupparbete, Muntlig tentamen

Forts. nästa sida

forts. Översikt: program som uppfyller alla kriterier

Program	Ingår undervisning om:			Omfattning	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck		programmets studieplan	någon av kursernas mål	
Sjuksköterskeprogrammet Uppsala universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 4 h Termin 2, 2 h Termin 4, 2 h Termin 6, 2 h	Ja	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/ PM, Grupparbete
Sjuksköterskeprogrammet Växjö universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 4, 4 h	Ja	Ja	Seminarium
Socionomprogrammet Karlstads universitet	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 10 h Termin 3, 10 h Termin 5, 10 h	Ja	Ja	Ingår som del av både sals- och hemtentamen

Program som uppfyller två av tre kriterier

Tre program uppfyller, genom att ha kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen och som ett mål i någon av kurserna, två av tre kriterier.

Översikt: program som har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i båda kursdokumenten

Program	Ingår undervisning om:			Omfattning	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination
	Mäns våld mot kvinnor	Våld i samkönade relationer	Hedersrelaterat våld och förtryck		Programmets studieplan	Någon av kursernas mål	
Barnmorskeprogrammet Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ej svarat	Termin 1 Termin 2 Termin 3	Ja	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/ PM Seminarium
Läkarprogrammet Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 7, 45 min Termin 11, 80 min	Ja	Ja	Ingen examination alls
Röntgensjuksköterskeprogrammet Uppsala universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 1, 3 h Termin 6, 2 h	Ja	Ja	Ingen examination alls

Femton program har angett antalet timmar, har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i antingen studieplanen eller som ett mål i någon av kurserna samt har en examination. De uppfyller därmed två av tre kriterier.

Översikt: program som har angett antalet timmar, har mäns våld mot kvinnor inskrivet i antingen studieplanen eller som ett mål i någon av kurserna och examinerar kunskapen.

Program	Ingår undervisning om:			Omfattning	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck		program- mets studieplan	någon av kursernas mål	
Arbets terapeut- programmet Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 3, 5 h	Nej	Ja	Grupparbete, Examinerande seminarium
Barnmorskeprogrammet Göteborgs universitet	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 2 h Termin 2, 6 h Termin 3, 1 h	Ej svarat	Ja	Examinations- formerna varierar över tid
Barnmorskeprogrammet Högskolan i Borås	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 5 h Termin 2, 3 h Termin 3, 3 h	Ja	Nej	Seminarieform
Barnmorskeprogrammet Högskolan i Skövde	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 8 h Termin 2, 8 h	Ja	Nej	Seminarier
Barnmorskeprogrammet Mälardalens högskola	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 3 h	Ja	Nej	Skriftligt – hem- tentamen/upsats/ PM, Muntlig och skriftlig grupp- tentamen
Läkarprogrammet Lunds universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 8, 2 h Termin 10, 2 h	Nej	Ja	Skriftligt – sals- tentamen, Muntlig tentamen
Läraprogrammet Högskolan Väst	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 1 h Termin 4, 3–5 h	Ej svarat	Ja	Gruppsseminarier
Sjuksköterske- programmet Lunds universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 2, 2 h Termin 5, 1 h	Nej	Ja	Skriftligt – sals- tentamen
Sjuksköterske- programmet Örebro universitet	Ja	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 6, 2 h	Ja	Nej	Obligatorisk studie- uppgift som semina- riebehandlas
Socionomprogrammet Göteborgs universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja	Termin 1, 3 h Termin 3, 20 h Termin 4, 6 h Termin 7, 6 h	Nej	Ja	Skriftligt – hem- tentamen/upsats/ PM, Grupparbete, Muntlig tentamen
Socionomprogrammet Högskolan i Gävle	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 6 h Termin 2, 6 h Termin 3, 6 h Termin 4, 6 h Termin 5, 0 h Termin 6, x Termin 7, x	Nej	Ja	Skriftligt – hem- tentamen/upsats/ PM
Socionomprogrammet Högskolan Kristianstad	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 10 h Termin 2, 10 h Termin 3, 25 h Termin 4, 50 h Termin 5, 3–30 h Termin 6, 2–10 h Termin 7, 4–30 h	Nej	Ja	Rollspel, diskussioner i grupp tillsammans med handledare (lärare)
Socionomprogrammet Malmö Högskola	Ja	Nej	Ja	Termin 4, 5 h Termin 6, 15 h	Nej	Ja	Skriftligt – hem- tentamen/upsats/ PM
Socionomprogrammet Umeå universitet	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 3 h Termin 3, 2 h Termin 4, 8 h Termin 7, 5 h	Nej	Ja	Skriftligt – hem- tentamen/upsats/ PM, Grupparbete, Annat
Socionomprogrammet Uppsala universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja	Termin 1, 4 h Termin 4, 2 h Termin 5, 2 h	Ja	Nej	Skriftligt – hem- tentamen/upsats/ PM, Grupparbete

Tretton program uppfyller två av kriterierna genom att de anger antalet timmar samt examinerar kunskapen. Inget av programmen har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i något av studiedokumentet.

Översikt: Program som har angett antalet timmar och examinerar kunskapen om mäns våld mot kvinnor

Program	Ingår undervisning om:			Omfattning	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck		program- mets studieplan	någon av kursernas mål	
Arbetssterapeut-programmet Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 6, 2 h	Nej	Nej	Seminarium
Arbetssterapeut-programmet Örebro universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 2, 2 h	Nej	Ej svarat	Valbar hemtentamen
Barnmorskeprogrammet Högskolan i Kalmar	Ja	Ej svarat	Ej svarat	Termin 1, 4 h Termin 3, 3 h	Ej svarat	Ej svarat	Grupparbete
Barnmorskeprogrammet Karolinska Institutet	Ja	Nej	Ja	Termin 1, Termin 2, Termin 3, Ca tre dagar	Ej svarat	Ej svarat	Annan examination
Juristprogrammet Lunds universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 5, 2 h Termin 7, Termin 8, Termin 9	Nej	Ej svarat	Skriftligt – sals- tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM
Juristprogrammet Umeå universitet	Ja	Ja	Ja	Termin 1, 1 h Termin 4, 15 h Termin 6, 2 h Termin 7, 3 h Termin 8, 11 h	Nej	Nej	Skriftligt – sals- tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Obligatoriska seminarier
Psykologprogrammet Uppsala universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 3, 2 h Termin 8, 3 h	Nej	Nej	Skriftligt – sals- tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM
Psykologprogrammet Örebro universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 3, 4 h Termin 4, 4 h	Nej	Nej	Muntlig tentamen
Sjuksköterske- programmet Högskolan Dalarna	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 1 h Termin 2, 1 h Termin 3, 1 h Termin 4, 3 h	Nej	Nej	Skriftligt – hem- tentamen/uppsats/ PM, Grupparbete, Muntlig tentamen, Ingen examination alls
Sjuksköterske- programmet Högskolan i Borås	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 2 h Termin 2, 1 h Termin 3, 2 h Termin 4, 3 h Termin 5, 1 h	Nej	Nej	Seminarieform
Sjuksköterske- programmet Högskolan i Jönköping	Ja	Nej	Nej	Termin 3, 5 h	Nej	Nej	Grupparbete
Sjuksköterske- programmet Mittuniversitetet	Ja	Nej	Nej	Termin 5, 4 h	Nej	Nej	Gruppövning och seminarium
Socionomprogrammet Ersta Sköndal högskola	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 6 h Termin 2, 3 h Termin 3, 3 h Termin 4, 3 h Termin 5, 10 h Termin 6, 6 h Termin 7, 3 h	Nej	Nej	Skriftligt – sals- tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Muntlig tentamen
Socionomprogrammet Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja	Termin 1, 8 h Termin 3, 6 h Termin 7, x	Nej	Nej	Grupparbete, Examinerande seminarium

Program som uppfyller ett av kriterierna
Fyra program uppfyller endast ett av kriterierna.

Översikt: Program som uppfyller ett av kriterierna

Program	Ingår undervisning om:			Omfattning	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck		program- mets studieplan	någon av kursernas mål	
Juristprogrammet Uppsala universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 4, 7 h	Ja	Nej	Ingen examination alls
Läkarprogrammet Uppsala universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 11, x antal timmar	Nej	Nej	Skriftligt – sals- tentamen, duggor
Psykoterapeut- programmet Förbundet S:t Lukas utbildningsinstitut	Ja	Nej	Nej	Termin 3, Termin 4, Termin 5, x antal timmar	Nej	Nej	Skriftligt – hem- tentamen/upsats/ PM, Mundig tentamen
Tandläkarprogrammet Karolinska Institutet	Ja	Nej	Nej	Termin 7, Termin 10, x antal timmar	Nej	Ja	Grupparbete

Program som inte uppfyller kriterierna

Den andra stora gruppen utgörs av 33 program som i enkäten svarat på ett sådant sätt att de inte uppfyller kriterierna.

Program som inte anger antalet timmar som studenterna får undervisning samtidigt som mäns våld mot kvinnor inte finns inskrivet i studiedokumentet och att de inte examinerar kunskapen uppfyller inte kriterierna. Vissa uppfyller inte heller kriterierna eftersom de sammanblandar undervisning om mäns våld mot kvinnor med genus, program för likabehandling eller att de arbetar med etik och bemötande. Program som ännu inte genomfört en planerad undervisning om mäns våld mot kvinnor uppfyller inte kriterierna.

Program som inte undervisar om mäns våld mot kvinnor

De som svarat i enkäten att det inte ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i utbildningen utgör en grupp på 63 program. Audionomprogrammet och dietistprogrammet saknar helt undervisning om mäns våld mot kvinnor.

Hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer

Hedersrelaterat våld och förtryck ingår som ett eget moment i utbildningen vid 17 program. Det ingår som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor vid 15 program. Våld i samkönade relationer ingår som ett eget moment vid 5 program. Det ingår som ett delmoment i 19 program.

Undervisning om både hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer ingår som ett eget kompetensområde vid 3 program.

Program	Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?	Ingår undervisning om våld i samkönade relationer i programmet?	Antal timmar totalt	Ingår undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i programmet?	Antal timmar totalt
Juristprogrammet Umeå universitet	Ja	Ja	6	Ja	5
Lärarprogrammet Högskolan i Borås	Uppfyller inte kriterierna	Ja	Ej svarat	Ja	Ej svarat
Sjuksköterskeprogrammet Linköpings universitet	Uppfyller inte kriterierna	Ja	Ej svarat	Ja	Ej svarat

Undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer ingår som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor vid tio program.

Program	Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?	Ingår undervisning om våld i samkönade relationer i programmet?	Antal timmar totalt	Ingår undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i programmet?	Antal timmar totalt
Arbetssterapeutprogrammet Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Barnmorskeprogrammet Högskolan Dalarna	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	1	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Barnmorskeprogrammet Högskolan i Borås	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	2	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	1
Barnmorskeprogrammet Högskolan i Skövde	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Läkarprogrammet Karolinska Institutet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	1
Polisprogrammet Umeå universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Röntgensjuksköterskeprogrammet Uppsala universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Sjuksköterskeprogrammet Högskolan Dalarna	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Sjuksköterskeprogrammet Högskolan i Borås	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Sjuksköterskeprogrammet Växjö universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat

I sex program ingår hedersrelaterat våld och förtryck som ett eget moment i utbildningen och våld i samkönade relationer som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Program	Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?	Ingår undervisning om våld i samkönade relationer i programmet?	Antal timmar totalt	Ingår undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i programmet?	Antal timmar totalt
Barnmorskeprogrammet Lunds universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja	Ej svarat
Psykologprogrammet Mittuniversitetet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja	Ej svarat
Sjuksköterskeprogrammet Umeå universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	0,50	Ja	0,25
Socionomprogrammet Göteborgs universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	3(!)	Ja	2
Socionomprogrammet Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja	4-6
Socionomprogrammet Uppsala universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ja	Ej svarat

Ett program har undervisning om våld i samkönade relationer som ett eget moment och undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck som ett delmoment.

Program	Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?	Ingår undervisning om våld i samkönade relationer i programmet?	Antal timmar totalt	Ingår undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i programmet?	Antal timmar totalt
Sjuksköterskeprogrammet Örebro universitet	Ja	Ja	Ej svarat	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat

Åtta program har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck som ett eget moment i utbildningen. Våld i samkönade relationer ingår inte i utbildningen.

Program	Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?	Ingår undervisning om våld i samkönade relationer i programmet?	Antal timmar totalt	Ingår undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i programmet?	Antal timmar totalt
Barnmorskeprogrammet Göteborgs universitet	Ja	Nej	----	Ja	Ej svarat
Barnmorskeprogrammet Karolinska Institutet	Ja	Nej	----	Ja	Ej svarat
Barnmorskeprogrammet Mälardalens högskola	Ja	Nej	----	Ja	3
Sjuksköterskeprogrammet Ersta Sköndal Högskola	Uppfyller inte kriterierna	Nej	----	Ja	Ej svarat
Socionomprogrammet Ersta Sköndal högskola	Ja	Nej	----	Ja	Ej svarat
Socionomprogrammet Karlstads universitet	Ja	Nej	----	Ja	5
Socionomprogrammet Malmö Högskola	Ja	Nej	----	Ja	30
Socionomprogrammet Umeå universitet	Ja	Nej	----	Ja	5

Fyra program har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Program	Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?	Ingår undervisning om våld i samkönade relationer i programmet?	Antal timmar totalt	Ingår undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i programmet?	Antal timmar totalt
Juristprogrammet Göteborgs universitet	Ja	Nej	---	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Officersprogrammet Försvarshögskolan	Ja	Nej	---	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Polisprogrammet Växjö universitet	Ja	Nej	---	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat
Socionomprogrammet Högskolan i Jönköping	Ja	Nej	---	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat

Ett program har undervisning om våld i samkönade relationer utan att ha undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck.

Program	Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?	Ingår undervisning om våld i samkönade relationer i programmet?	Antal timmar totalt	Ingår undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i programmet?	Antal timmar totalt
Barnmorskeprogrammet Uppsala universitet	Ja	Ja	3	Nej	---

Tre program har undervisning om våld i samkönade relationer som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor. Hedersrelaterat våld och förtryck ingår inte i utbildningen.

Program	Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?	Ingår undervisning om våld i samkönade relationer i programmet?	Antal timmar totalt	Ingår undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i programmet?	Antal timmar totalt
Arbets terapeut-programmet Luleå tekniska universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Nej	---
Barnmorskeprogrammet Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Ej svarat	---
Sjukgymnastprogrammet Luleå tekniska universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Nej	---

Sammanfattningsvis visar resultatet att inget program har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck och/eller våld i samkönade relationer utan att också mäns våld mot kvinnor ingår i utbildningen.

Översikt mäns våld mot kvinnor

Översikt	Antal:			I vilken omfattning undervisas studenterna i ämnet mäns våld mot kvinnor?		Kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	
	lärosäten	program som har undervisning om mäns våld mot kvinnor	program som inte uppfyller kriterierna	< 1 termin	< 8 timmar	programmets studieplan	någon av kursernas mål	Ja	Nej
Arbetssterapeut-programmet	8	4	0	0	0	1	1	4	0
Audionom-programmet	4	0	0	---	---	---	---	---	---
Barnmorske-programmet	10	10	0	7	6	7	5	10	0
Biomedicinsk analytiker-programmet	10	0	0	---	---	---	---	---	---
Dietist-programmet	3	0	0	---	---	---	---	---	---
Jurist-programmet	5	3	2	2	2	1	0	2	1
Logoped-programmet	5	0	3	---	---	---	---	---	---
Läkar-programmet	6	4	2	3	1	2	3	3	1
Läraryr-programmet	17	1	2	1	0	0	1	1	0
Officers-programmet	1	1	0	1	1	1	1	1	0
Polisprogrammet	3	3	0	0	3	3	3	3	0
Psykolog-programmet	9	2	7	2	1	0	0	2	0
Psykoterapeut-programmet	5	1	2	1	0	0	0	1	0
Röntgen-sjuksköterske-programmet	8	1	1	1	0	1	1	0	1
Sjukgymnast-programmet	6	1	2	0	0	1	1	1	0
Sjuksköterske-programmet	23	9	7	5	3	4	4	9	0
Socionom-programmet	12	9	3	9	9	2	6	9	0
Tandhygienist-programmet	7	0	1	---	---	---	---	---	---
Tandläkar-programmet	3	1	1	1	0	0	1	1	0
Veterinär-programmet	1	0	0	---	---	---	---	---	---
Totalt	146	50	33	33	26	23	27	47	3

Översikt våld i samkönade relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Översikt	Antal:				
	Lärosäten	Program som har undervisning om våld i samkönade relationer	Program som har undervisning om våld i samkönade relationer som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Program som har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck	Program som har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor
Arbetssterapeutprogrammet	8	0	2	0	1
Audionomprogrammet	4	0	0	0	0
Barnmorskeprogrammet	10	1	5	4	3
Biomedicinska analytikerprogrammet	10	0	0	0	0
Dietistprogrammet	3	0	0	0	0
Juristprogrammet	5	1	0	1	1
Logopedprogrammet	5	0	0	0	0
Läkarprogrammet	6	0	1	0	1
Lärarprogrammet	17	1	0	1	0
Officersprogrammet	1	0	0	0	1
Polisprogrammet	3	0	1	0	2
Psykologprogrammet	9	0	1	1	0
Psykoterapeutprogrammet	5	0	0	0	0
Röntgen-sjuksköterskeprogrammet	8	0	1	0	1
Sjukgymnastprogrammet	6	0	1	0	0
Sjuksköterskeprogrammet	23	2	4	3	4
Socionomprogrammet	12	0	3	7	1
Tandhygienistprogrammet	7	0	0	0	0
Tandläkarprogrammet	3	0	0	0	0
Veterinärprogrammet	1	0	0	0	0
Totalt	146	5	19	17	15

Slutsats

NCK:s kartläggning visar att endast vart tredje program har undervisning om mäns våld mot kvinnor på grundutbildningen. Ännu färre program har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Samtidigt visar resultatet också på en försiktigt positiv trend då alla polisprogram, barnmorskeprogram samt officersprogrammet har omfattande undervisning om mäns våld mot kvinnor. Vidare har juristprogrammet, sjuksköterskeprogrammet, socionomprogrammet, arbetsterapeutprogrammet och även läkarprogrammet vid flera lärosäten undervisning om mäns våld mot kvinnor. Fortfarande är det dock avgörande vilket lärosäte studenterna väljer, om de ska få med sig de nödvändiga kunskaperna in i arbetslivet.

För att motverka mäns våld mot kvinnor, förändra attityder samt påverka de strukturer som ligger bakom våldet är det viktigt att alla dessa yrkesgrupper har kunskap om vad mäns våld mot kvinnor innebär. Vikten av undervisning om mäns våld mot kvinnor redan på grundutbildningen har påtalats i flera utredningar sedan 1995. Krav på att examensordningen ska omfatta kunskap om mäns våld mot kvinnor har också lyfts fram som en möjlig väg till att säkra kunskapsförsörjningen.

Det pågår stora satsningar för att motverka mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, inte minst inom de myndigheter som omfattas av regeringens handlingsplan.¹³ Men förutom stora satsningar på utbildning i frågorna inom myndigheterna är det viktigt att det också satsas på undervisning på grundutbildningarna. Det är en långsiktig lösning eftersom det är på den nivån som kunskapen grundläggs.

¹³ Regeringens skrivelse 2007/08:39 *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.*

Redovisning per program

Arbeterapeutprogrammet

Arbeterapeutprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som arbetsterapeut.

Arbeterapeutprogrammet finns vid åtta lärosäten: Göteborgs universitet, Högskolan i Jönköping, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Umeå universitet och Örebro universitet.

Alla lärosäten har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i arbetsterapeutprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Umeå universitet och Örebro universitet.

Varken hedersrelaterat våld och förtryck eller våld i samkönade relationer ingår som egna moment i arbetsterapeutprogrammet. Endast Linköpings universitet uppger att det har hedersrelaterat våld och förtryck som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor. Linköpings universitet och Luleå tekniska universitet uppger att de har undervisning om våld i samkönade relationer som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Studenterna på arbetsterapeutprogrammet får enstaka timmars undervisning om mäns våld mot kvinnor. Mest undervisning får studenterna vid Luleå tekniska universitet.

Endast vid Luleå tekniska universitet och Umeå universitet är undervisningen om mäns våld mot kvinnor obligatorisk för studenterna.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor står inte uttryckligen inskrivet i några studieplaner vid något av lärosätena. Luleå tekniska universitet uppger i kommentaren att det står inskrivet, men att det i studieplanen står allmänt om våldets psykologi och inte om mäns våld mot kvinnor. Umeå universitet har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet som ett mål för samhällsvetenskapskursen.

De som undervisar om mäns våld mot kvinnor på arbetsterapeutprogrammen är i första hand externa föreläsare. Endast Luleå tekniska universitet har en adjunkt på institutionen som undervisar om mäns våld mot kvinnor.

Endast Luleå tekniska universitet har en skriftlig examination. Andra har examinerande seminarier.

Alla arbetsterapeutprogram som svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor uppfyller kriterierna. Fyra av åtta arbetsterapeutprogram har undervisning om mäns våld mot kvinnor.

Översikt arbetsterapeutprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Arbets-terapeut programmet										
Göteborgs universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan i Jönköping	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Karolinska Institutet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 6, 2 h	Nej	Nej	Nej	Seminarium	Extern/externa föreläsare; annan institution	Ja
Luleå tekniska universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Nej	Termin 1, 7 h	Ja	Ja	Ja (indirekt formulering)	Skriftligt – hemtentamen/upp-sats/PM, Grupparbete, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen; Adjunkt	Ja
Lunds universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 3, 5 h	Ja	Nej	Ja	Grupparbete, Examinande seminarium	Extern/externa föreläsare; kvinnojouren	Ja
Örebro universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 2, 2 h	Nej	Nej	Ej svarat	Valbar hemtentamen	Extern/externa föreläsare; landstinget	Ja

Audionomprogrammet

Audionomprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som audionom.

Audionomprogrammet finns vid fyra lärosäten: Göteborgs universitet, Karolinska Institutet, Lunds universitet och Örebro universitet.

Alla program har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer ingår inte i något av audionomprogrammen.

Översikt audionomprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Audionom-programmet										
Göteborgs universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Karolinska Institutet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Lunds universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Örebro universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----

Barnmorskeprogrammet

Barnmorskeprogrammet pågår i tre terminer och leder till en examen som barnmorska.

Barnmorskeprogrammet finns vid elva lärosäten: Göteborgs universitet, Högskolan Dalarna, Högskolan i Borås, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Skövde, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Mälardalens högskola, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Alla barnmorskeprogram har svarat på enkäten utom Umeå universitet.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i barnmorskeprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Göteborgs universitet, Högskolan Dalarna, Högskolan i Borås, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Skövde, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Mälardalens högskola och Uppsala universitet.

Hedersrelaterat våld och förtryck ingår i utbildningen som ett eget moment vid fyra lärosäten, Göteborgs universitet, Mälardalens högskola, Lunds universitet och Karolinska Institutet. Vid tre lärosäten ingår det som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor. Karolinska Institutet ägnar två dagar åt hedersrelaterat våld och förtryck. Högskolan i Borås har undervisning i en timme i samband med diskussioner om etnicitet, migration och intersektionalitet. Mälardalens högskola ägnar tre timmar åt hedersrelaterat våld och förtryck.

Våld i samkönade relationer ingår i barnmorskeutbildningen som ett eget moment vid endast ett lärosäte. Vid fem universitet och högskolor ingår det som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor. Endast Högskolan i Borås och Uppsala universitet uppger antal timmar, två respektive tre timmar.

Mest undervisning om mäns våld mot kvinnor får studenterna vid Göteborgs universitet, nio timmar fördelade på tre terminer, och Lunds universitet, 30 timmar på tre terminer. Högskolan i Skövde har 16 timmar på två terminer och Uppsala universitet har tolv timmar på två terminer. Linköpings universitet och Karolinska Institutet har inte angett antalet timmar.

Undervisningen om mäns våld mot kvinnor är obligatorisk vid åtta av de tio lärosätena.

Sju av tio program har uppgett att de har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen. Högskolan i Borås skriver i sina kommentarer att de håller på att revidera sin studieplan och att det i framtiden kan komma att ingå formuleringar om mäns våld mot kvinnor. Fem av tio program har också med kunskap om mäns våld mot kvinnor som ett mål i någon av kurserna.

Examinationen av kunskapen om mäns våld mot kvinnor är i de flesta barnmorskeprogram någon form av seminariebaserad examination. Ofta är det skriftliga grupparbeten men kan också ske som enskilda hemtentamina. Endast Uppsala universitet har en salsskrivning som examination.

De som undervisar om mäns våld mot kvinnor på barnmorskeprogrammet är i första hand lärare på institutionen. Tre program har både undervisning från lärare på institutionen och externa föreläsare. Andra har enbart externa föreläsare. Representanter från Polisen är delaktiga som lärare vid Högskolan i Kalmar och vid Lunds universitet. Uppsala universitet och Mälardalens högskola har externa föreläsare från Nationellt centrum för kvinnofrid.

Sammanfattningsvis uppfyller alla tio barnmorskeprogram, som har svarat på enkäten, kriterierna. De program som inte kan skilja ut antalet timmar som studenterna får den relevanta undervisningen har det inskrivet i studieplaner och som mål i kursen. Linköpings universitet som inte anger antal timmar examinerar kunskapen om mäns våld mot kvinnor.

Översikt barnmorskeprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Göteborgs universitet	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 2 h Termin 2, 6 h Termin 3, 1 h	Ja	Ej svarat	Ja	Examinationsformerna varierar över tid	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Myndigheter inom VG regionen	Ja
Högskolan Dalarna	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 8 h	Ja	Ja	Ja	Skriftligt – hementamen/ uppsats/PM, Annat	Lärare på institutionen, Lektor	Ja
Högskolan i Borås	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 5 h Termin 2, 3 h Termin 3, 3 h	Nej	Ja	Nej	Seminarieform, Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Lektor, Doktorand	Ja
Högskolan i Kalmar	Ja	Ej svarat	Ej svarat	Termin 1, 4 h Termin 3, 3 h	Ja	Ej svarat	Ej svarat	Grupparbete	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Annan institution, Annat universitet/annan högskola, Polisen	Ja
Högskolan i Skövde	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 8 h Termin 2, 8 h	Ja	Ja	Nej	Seminarier	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	Ja
Karolinska Institutet	Ja	Nej	Ja	Termin 1, Ca tre dagar	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	Annan examination	Extern/externa föreläsare, Utbyteslärare	Ja
Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ej svarat	Termin 1, Termin 2, Termin 3, x antal timmar	Ja	Ja	Ja	Skriftligt – hementamen/ uppsats/PM, Seminarium	Extern/externa föreläsare, Forskarassistent	Ja

Forts. nästa sida

forts. Översikt barnmorskeprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Barnmorskeprogrammet										
Lunds universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja	Termin 1, 10 h Termin 2, 10 h Termin 3, 10 h	Nej	Ja	Ja	Grupparbete, Seminarium	Lärare på institutionen, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Polis	Ja
Mälardalens högskola	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 3 h	Ja	Ja	Nej	Skriftligt – hemtentamen/upsats/PM, Muntlig och skriftlig grupptentamen	Extern/externa föreläsare, Annat universitet/annan högskola, NCK	Ja
Umeå universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Uppsala universitet	Ja	Ja	Nej	Termin 1, 9 h Termin 2, 3 h	Ja	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen	Extern/externa föreläsare, NCK	Ja

Biomedicinska analytikerprogrammet

Biomedicinska analytikerprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som biomedicinsk analytiker.

Biomedicinska analytikerprogrammet finns vid elva lärosäten: Göteborgs universitet, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Kalmar, Högskolan Kristianstad, Karlstads universitet, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Malmö högskola, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Alla program utom det vid Malmö högskola har svarat på enkäten.

Det är bara Linköpings universitet som uppger att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Undervisningen är inte planerad ännu, så i dagsläget har de ingen undervisning om mäns våld mot kvinnor.

Översikt biomedicinska analytikerprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Biomedicinska analytikerprogrammet										
Göteborgs universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Högskolan i Jönköping	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Högskolan i Kalmar	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Högskolan Kristianstad	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Karlstads universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Karolinska Institutet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Linköpings universitet	Ja	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	Ja	Nej	Nej	Ej svarat	Ej svarat	Nej

Fort. nästa sida

forts. Översikt biomedicinska analytikerprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programmets studieplan	någon av kursernas mål			
Biomedicinska analytikerprogrammet										
Lunds universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Malmö Högskola	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Umeå universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Uppsala universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---

Dietistprogrammet

Dietistprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som dietist.

Programmet finns vid tre lärosäten: Göteborgs universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Alla program har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor, våld i samkönade relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck ingår inte i något av dietistprogrammen.

Översikt dietistprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programmets studieplan	någon av kursernas mål			
Dietistprogrammet										
Göteborgs universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Umeå universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Uppsala universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---

Juristprogrammet

Juristprogrammet pågår i nio terminer och leder till en examen som jurist.

Programmet finns vid sex lärosäten: Göteborgs universitet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet.

Alla program utom Örebro universitet har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i juristprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Lunds universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Endast Umeå universitet har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer, i fem respektive sex timmar.

Mest undervisning om mäns våld mot kvinnor får studenterna vid Umeå universitet, 32 timmar, och minst vid Lunds universitet, två timmar med möjlighet till valbara kurser inom området. Göteborgs universitet och Stockholms universitet, som har svarat i enkäten att de har den relevanta undervisningen, uppger inte hur mycket undervisning studenterna får.

Alla universitet utom Stockholms universitet uppger att närvaron i de allra flesta fall är obligatorisk.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor är i bästa fall inskrivet i studiedokumentet genom en indirekt formulering. Uppsala universitet och Stockholms universitet uppger att de har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen. Vid en kontroll visar det sig att mäns våld mot kvinnor inte nämns i studieplanen vid Uppsala universitet och vid Stockholms universitet står det om våldets påverkan på kvinnor och män. Det är med andra ord indirekta formuleringar som inte syftar på mäns våld mot kvinnor som ett eget kompetensområde. Inget av juristprogrammen har kunskap om mäns våld mot kvinnor som ett mål i någon av kurserna.

Lunds universitet och Umeå universitet examinerar kunskapen genom skriftliga sals- och hemtentamina. Göteborgs universitet har grupparbete. Stockholms och Uppsala universitet examinerar inte kunskapen om mäns våld mot kvinnor.

Alla juristprogram som har svarat på enkäten uppger att de både har lärare på institutionen och externa föreläsare som undervisar om mäns våld mot kvinnor. Vid Umeå och Uppsala universitet undervisas studenterna av olika externa föreläsare med expertkunskap. Vid Umeå universitet undervisar jurister verksamma inom bland annat kvinnojouren. Vid Uppsala universitet undervisar Nationellt centrum för kvinnofrid.

Sammanfattningsvis har alla juristprogram som svarat på enkäten uppgett att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Juristprogrammen vid Göteborgs universitet och Stockholms universitet har inte angett antalet timmar som studenterna får undervisning, de har inte kunskapen inskrivet i studieplanen och de examinerar lite eller inte alls. Därför anses de inte uppfylla kriterierna. Juristprogrammen vid Lunds universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet har stora variationer i antalet timmar som eleverna undervisas om mäns våld mot kvinnor. De har inte heller kunskapen inskrivet i studieplanen eller som mål i någon av kurserna. De examinerar däremot kunskapen om mäns våld mot kvinnor och de har möjlighet att skilja ut den undervisningen från den övriga. Därför anses de uppfylla kriterierna. Tre juristprogram som svarat på enkäten har undervisning om mäns våld mot kvinnor.

Översikt juristprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			program- mets studieplan	någon av kursernas mål			
Göteborgs universitet	Ja	Nej	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 1, Termin 3, Termin 4, x antal timmar	Ja	Nej	Nej	Grupparbete	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Annat universitet/annan högskola, lektor	Nej
Lunds universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 5, 2 h Termin 7, Termin 8, Termin 9	Ja	Nej	Ej svarat	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hem-tentamen/ups-sats/PM	Lärare på institu-tionen, Lektor, Doktorand Extern/externa föreläsare, Annan institution, Annat universitet/annan högskola	Ja
Stockholms universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 4, x antal timmar	Nej	Ja	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institu-tionen, Professor, Lektor, Doktorand Extern/externa föreläsare, Kriminologen	Nej
Umeå universitet	Ja	Ja	Ja	Termin 1, 1 h Termin 4, 15 h Termin 6, 2 h Termin 7, 3 h Termin 8, 11 h	Ja	Nej	Nej	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hemten-tamen/ups-sats/PM, Obligatoriska seminarier	Lärare på institu-tionen, Lektor Extern/externa föreläsare, Annan institution, Myndig-het, Frivilligorgani-sation, Annat	Ja
Uppsala universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 4, 7 h	Ja	Ja	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institu-tionen, Lektor Extern/externa föreläsare, Köpen-hamns universitet, Nationellt centrum för kvinnofrid	Ja
Orebro universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----

Logopedprogrammet

Logopedprogrammet pågår i åtta terminer och leder till en examen som logoped.

Programmet finns vid sex lärosäten: Göteborgs universitet, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Alla program utom det vid Karolinska Institutet har svarat på enkäten.

Inget av logopedprogrammen anses ha undervisning om mäns våld mot kvinnor på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna.

Inget av logopedprogrammen har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck eller våld i samkönade relationer.

Sammanfattningsvis har tre logopedprogram svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Linköpings universitet anger visserligen antalet timmar

som de har undervisning, men i studiedokumenten visar det sig att undervisningen handlar om sexologi, genus och etiska bemötanden och inte om mäns våld mot kvinnor. Umeå universitet uppger inte något timantal eftersom mäns våld mot kvinnor inte är ett eget kompetensområde på kurserna utan ingår i annan undervisning. Göteborgs universitet skriver att de har två timmars undervisning termin 6, men de har inte kunskap om mäns våld mot kvinnor inskriven i något studiedokument och har inte någon examination.

Översikt logopedprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programstudieplan	någon av kursernas mål			
Logopedprogrammet										
Göteborgs universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 6, 2 h	Nej	Nej	Nej	Ingen examination alls	Extern/externa föreläsare, Annat universitet/annan högskola	Nej
Karolinska Institutet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Linköpings universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 1 h Termin 3, 1 h Termin 5, 1 h Termin 7, 1 h	Ja	Nej	Ja (indirekt formulering)	Grupparbete, Mundlig tentamen	Lärare på institutionen, Professor, Lektor Extern/externa föreläsare, Annat universitet/annan högskola, Frivilligorganisation	Nej
Lunds universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 3, Termin 4, x antal timmar	Nej	Nej	Nej	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM	Extern/externa föreläsare, Enheten för pediatrik resp. enheten för barn- och ungdomspsykiatri	Nej
Uppsala universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----

Läkarprogrammet

Läkarprogrammet pågår i elva terminer och leder till en examen som läkare.

Programmet finns vid sex lärosäten: Göteborgs universitet, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Alla program har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i läkarprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Karolinska Institutet, Lunds universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Karolinska Institutet och Göteborgs universitet uppger att våld i samkönade relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ingår i undervisningen om mäns våld mot kvinnor. Karolinska Institutet uppger att de ägnar en timme åt undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck.

Antalet terminer och timmar där undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår varierar mellan lärosätena. Mest undervisning om mäns våld mot kvinnor får stu-

denterna vid Karolinska Institutet. Läkarprogrammen vid Göteborgs universitet, Linköpings universitet och Uppsala universitet har inte uppgett antalet timmar.

Endast Uppsala universitet uppger att de har obligatorisk närvaro för studenterna i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Endast Karolinska Institutet och Umeå universitet uppger att de har kunskap om våld inskrivet i studieplanen. Umeå och Uppsala universitet har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet som ett mål i någon av kurserna.

Samtliga läkarprogram uppger att de har skriftliga sals- och hemtentamina samt muntliga examinationer.

Lärare på institutionen undervisar vid de flesta läkarprogrammen. Vid Göteborgs universitet och Karolinska Institutet är myndigheter och frivilligorganisationer delaktiga i undervisningen. Vid Uppsala universitet undervisar Nationellt centrum för kvinnofrid studenterna.

Sammanfattningsvis har alla universitetet svarat på enkäten och uppgett att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Men läkarprogrammet vid Göteborgs universitet och Linköpings universitet har inte svarat på hur mycket undervisning som ägnas åt mäns våld mot kvinnor. Vid Göteborgs universitet anser de inte att det är relevant att svara på frågan, eftersom den inte besvarar graden av måluppfyllelse. Samtidigt är inte kunskap om mäns våld mot kvinnor ett mål vid läkarprogrammet vid Göteborgs universitet. Kunskap om mäns våld mot kvinnor är inte heller inskrivet i studieplanen. Vid Linköpings universitet har de inte heller kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen. De anger att det finns med som ett mål i någon av kurserna men de har ingen examination. Att kunskap om mäns våld mot kvinnor saknas i studieplanen och som mål för kursen samtidigt som det inte går att särskilja antalet timmar som ägnas åt området tolkas som att varken Göteborgs universitet eller Linköpings universitet uppfyller kriterierna.

Översikt läkarprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Läkarprogrammet										
Göteborgs universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 5, Termin 6, Termin 7, Termin 8, Termin 9, Termin 10, Termin 11, x antal timmar	Ej svarat	Ja	Nej	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/ PM, Grupparbete, Muntlig tentamen, Annat	Lärare på institutionen Extern/externa föreläsare	Nej
Karolinska Institutet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 1, 1 h Termin 8, 3 h Termin 9, 4 h Termin 11, 2 h	Nej	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/ PM, Grupparbete, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Stockholms läns landsting	Ja

Forts. nästa sida

forts. Översikt läkarprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programstudieplan	någon av kursernas mål			
Läkarprogrammet										
Linköpings universitet	Ja	Nej	Nej	Ej svarat	Nej	Ej svarat	Ja	Ej svarat	Lärare på institutionen, Professor, Forskarassistent, patienter	Nej
Lunds universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 8, 2 h Termin 10, 2 h	Nej	Nej	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	Ja
Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 7, 45 min Termin 11, 80 min	Nej	Ja	Ja	Ingen examination alls	Lärare på institutionen	Ja
Uppsala universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 11, x antal timmar	Ja	Nej	Nej	Skriftligt – sals-tentamen, Duggor	Extern/externa föreläsare, NCK	Ja

Läraprogrammet

Läraprogrammet pågår i tre terminer, som är gemensamma för alla. Utöver det beror antal terminer på programmets inriktning. Programmet leder till en examen som lärare.

Läraprogrammen som ingår i undersökningen finns vid 23 lärosäten: Gymnastik- och idrottshögskolan, Göteborgs universitet, Högskolan Dalarna, Högskolan i Borås, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Skövde, Högskolan Kristianstad, Högskolan Väst, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Malmö Högskola, Mittuniversitetet, Mälardalens högskola, Stockholms universitet, Södertörns högskola, Umeå universitet, Uppsala universitet, Växjö universitet och Örebro universitet.

De flesta läraprogrammen har svarat på enkäten. Programmen vid Högskolan i Gävle, Karlstads universitet, Luleå tekniska högskola, Uppsala universitet, Växjö universitet och Örebro universitet har inte svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i läraprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Högskolan Väst.

Läraprogrammet vid Högskolan i Borås är det enda som uppger att de har undervisning om våld i samkönade relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Mittuniversitet uppger att hedersrelaterat våld och förtryck ingår som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Undervisningens omfattning ligger på mellan fem och nio timmar. Oftast på termin 1 och termin 4.

Närvaron är obligatorisk för studenterna i undervisningen om mäns våld mot kvinnor vid Gymnastik- och idrottshögskolan och vid Högskolan i Borås.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor är inte inskrivet i läraprogrammens studieplan. Högskolan Väst skriver i kommentaren att formuleringarna är

generella och övergripande vilket gör att inget specifikt innehåll uppges för kursen "Uppväxtvillkor och ett hållbart samhälle".

Endast Högskolan Väst examinerar kunskapen om mäns våld mot kvinnor.

Lektorer, adjunkter och doktorander uppges undervisa om mäns våld mot kvinnor.

Sammanfattningsvis är det ett fåtal lärarprogram som har svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Endast ett lärosäte uppfyller kriterierna. Högskolan Väst har uppgett antalet timmar som ägnas åt undervisningen. En liknande formulering om våld i nära relationer ingår i målsättningen för kursen "Uppväxtvillkor och ett hållbart samhälle" och de är de enda som examinerar kunskapen om mäns våld mot kvinnor.

De som inte uppfyller kriterierna, Gymnastik- och idrottshögskolan, Högskolan i Borås samt Mittuniversitet, har inte kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen eller som mål för några av kurserna och kunskapen examineras inte alls. Gymnastik- och idrottshögskolan har visserligen angivit antalet timmar som studenterna får den relevanta undervisningen, men de examinerar inte eller har det inskrivet i något studiedokument.

Översikt läraryrket

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			program- mets studieplan	någon av kursernas mål			
Gymnastik- och idrottshögskolan	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 4 h Termin 4, 5 h	Ja	Nej	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	
Göteborgs universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan Dalarna	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan i Borås	Ja	Ja	Ja	Ej svarat	Ja	Nej	Ej svarat	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt, Doktorand	Nej
Högskolan i Gävle	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan i Halmstad	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan i Jönköping	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan i Kalmar	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan i Skövde	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan Kristianstad	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan Väst	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 1 h Termin 4, 3-5 h	Ej svarat	Ej svarat	Ja	Gruppseminarier	Lärare på institutionen, Adjunkt	Ja
Karlstads universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Linköpings universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----

Forts. nästa sida

förs. Översikt läraryrket

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programstudieplan	någon av kursernas mål			
Läraryrket										
Luleå tekniska universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Malmö Högskola	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Mittuniversitetet	Ja	Nej	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 1, Termin 4, x antal timmar	Nej	Nej	Nej	Ej svarat	Lärare på institutionen, Lektor, VFU-lärare	Nej
Mälardalens högskola	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Stockholms universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Södertörns högskola	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Umeå universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Uppsala universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Växjö universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Örebro universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---

Officersprogrammet

Officersprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som yrkesofficer.

Officersprogrammet finns vid Försvarshögskolan, som svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i officersprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna.

Officersprogrammet har ingen undervisning om våld i samkönade relationer. Hedersrelaterat våld och förtryck är ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Försvarshögskolan har 60 timmars undervisning om mäns våld mot kvinnor fördelade på sex terminer. De skriver i kommentaren att det är svårt att ange det exakta antalet eftersom utbildningen är tematiskt uppbyggd.

Närvaron är obligatorisk.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor står inskrivet i studieplanen samt som mål i kurserna Ledarskap och Krigsvetenskap.

Officersprogrammet har både skriftlig och muntlig examination. Examinationen varierar på grund av att mäns våld mot kvinnor återfinns inom olika områden.

Lektorer, adjunkter och officerare undervisar om mäns våld mot kvinnor. Externa föreläsare undervisar också vid officersutbildningen.

Översikt officersprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			program-mets studieplan	någon av kursernas mål			
Officersprogrammet										
Försvars-högskolan	Ja	Nej	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 10 h Termin 2, 10 h Termin 3, 10 h Termin 4, 10 h Termin 5, 10 h Termin 6, 10 h	Ja	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hemtentamen/upsats/PM, Grupparbete, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt, Officer Extern/externa föreläsare, Annan institution, Annat universitet/annan högskola, Försvarsmakten	Ja

Polisprogrammet

Polisprogrammet pågår i fyra terminer och leder till en examen som polis.

Polisutbildningen finns vid tre lärosäten: Polishögskolan i Solna och vid Umeå universitet och Växjö universitet som uppdragsutbildningar. Alla programmen har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i polisprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid alla lärosäten.

Umeå universitet och Växjö universitet har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck som ett delmoment inom undervisningen om mäns våld mot kvinnor. De har inte angett antalet timmar.

Endast Umeå universitet har undervisning om våld i samkönade relationer, som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor. De har inte uppgett hur mycket tid som ägnas åt mäns våld mot kvinnor.

Samtliga polisprogram har omfattande undervisning om mäns våld mot kvinnor. Både Polishögskolan i Solna och polisprogrammet vid Växjö universitet har flera veckors undervisning där mäns våld mot kvinnor är huvudtema.

Alla tre polisprogram har obligatorisk närvaro för studenterna i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor är inskrivet i studieplanen vid alla lärosäten. Kunskapen finns också med som ett förväntat mål. Vid Umeå universitet och vid Polishögskolan i Solna heter det våld i nära relation. Vid Växjö universitet heter det brott i nära relation.

Samtliga polisprogram examinerar kunskapen om mäns våld mot kvinnor genom en skriftlig salstentamen. Polishögskolan och Växjö universitet har även övningar kopplade till examinationen. Umeå universitet examinerar även genom grupparbeten och muntliga tentamen.

Lärare på institutionen och polislärare undervisar om mäns våld mot kvinnor vid samtliga polisprogram. Externa föreläsare kommer från andra institutioner och myndigheter samt från frivilligorganisationer.

Sammanfattningsvis har samtliga polisprogram svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor och i svaren framkommer det att de uppfyller kriterierna.

Översikt polisprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Polisprogrammet										
Polishögskolan i Solna	Ja	Nej	Nej	Termin 4, 100 h	Ja	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Grupparbete, Praktiska övningar	Lärare på institutionen, Lektor, Polislärare Extern/externa föreläsare, Annan institutet/annan universitet/annan högskola, Myndighet, Frivilligorganisation	Ja
Umeå universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 4, 75 h	Ja	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, Grupparbete, Muntligt tentamen	Lärare på institutionen, Polislärare, Extern/externa föreläsare, Lektor och adjunkt; juridiska, pedagogiska och rättsmedicinska institutioner, Brottsoffermyndigheten, NCK, Uppsala	Ja
Växjö universitet	Ja	Nej	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 4, 6 veckor	Ja	Ja	Ja	Skriftligt – sals-tentamen, övningar	Lärare på institutionen, Adjunkt, Polislärare Extern/externa föreläsare, Myndighet, Frivilligorganisation	Ja

Psykologprogrammet

Psykologprogrammet pågår i tio terminer och leder till en examen som psykolog.

Programmet finns vid nio lärosäten: Göteborgs universitet, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Mittuniversitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet.

Alla psykologprogram har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i psykologprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Uppsala universitet och Örebro universitet.

Endast Mittuniversitetet uppger att de har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck som ett eget moment i utbildningen. Mittuniversitet uppger även att de har undervisning om våld i samkönade relationer som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Endast Karolinska Institutet, Uppsala universitet och Örebro universitet har angett antalet timmar som studenterna undervisas om mäns våld mot kvinnor. I kommentarerna framgår det att inget av psykologprogrammen har undervisning om mäns våld mot kvinnor som ett eget utbildningsområde och att det därför är svårt att uppge antalet timmar. Vid Uppsala universitet skriver de i kommentaren

att timmarna avser kön, genus och etnicitet som innefattar mäns våld mot kvinnor. Stockholms universitet skriver i kommentaren att termin 1 innehåller kursen om utvecklingspsykologi "Barns minnen av våld". De andra terminerna innehåller mer genusinriktad undervisning; termin 2 innehåller kursen om genusvetenskap, mångfald och jämställdhet "Genus och jämställdhet ur många olika perspektiv" och termin 3 innehåller kursen om grupper och grupprocesser "Genus och grupper, beteendestilars betydelse för grupper". I kommentarerna framkommer det att Karolinska Institutet och Mittuniversitet ännu inte genomfört den planerade undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Närvaron är obligatorisk för studenterna vid Göteborgs universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet. Göteborgs universitet skriver att handledningsmomenten är obligatoriska.

Inget av psykologprogrammen har kunskap om mäns våld mot kvinnor som ett mål i någon av kurserna. Kunskapen står inte heller inskrivet i studieplanen.

Kunskapen om mäns våld mot kvinnor examineras lite eller inte alls. Umeå universitet skriver i kommentaren att mäns våld mot kvinnor inte examineras separat från de andra ämnena. Uppsala universitet skriver att mäns våld mot kvinnor är ett valfritt uppsatsämne på termin 3 och att termin 8 har en salstentamen, där det ingår. Örebro har en muntlig examination. Endast vid universiteten vid Uppsala och Örebro examineras studenterna.

Lektorer undervisar om mäns våld mot kvinnor vid programmen vid Stockholms universitet och Örebro universitet. Externa föreläsare från andra institutioner och från frivilligorganisationer undervisar vid Uppsala universitet. Karolinska Institutet har ännu inte genomfört sin undervisning om mäns våld mot kvinnor.

Sammanfattningsvis har alla psykologprogram utom de vid Linköpings och Lunds universitet svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Endast psykologprogrammen vid Örebro universitet och Uppsala universitet anses uppfylla kriterierna. De kan skilja ut antalet timmar som studenterna får undervisning om mäns våld mot kvinnor och de har en examination. Inget av psykologprogrammen har skrivit in kunskap om mäns våld mot kvinnor i studieplanen eller som ett mål för någon av kurserna. Göteborgs universitet och Stockholms universitet har inte svarat på antalet timmar, de har inte skrivit in kunskap om mäns våld mot kvinnor i något av studiedokumentet och har inte någon examination. Karolinska Institutet och Mittuniversitet har ännu inte genomfört något av den planerade undervisningen.

Översikt psykologprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programrelaterad studieplan	någon av kursernas mål			
Göteborgs universitet	Ja	Nej	Nej	Ej svarat	Ja	Nej	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, leg psykolog/leg psykoterapeut Extern/externa föreläsare, privat- och offentligt anställda leg. psyk/psykoterapeut	Nej
Karolinska Institutet	Ja	Ej svarat	Ej svarat	Termin 2, 12 h Termin 5, Termin 7, 9 h Termin 9, Termin 10	Nej	Nej	Nej	Ej svarat	Lärare på institutionen, Lektor Extern/externa föreläsare, Annan institution, Annan universitet/annan högskola	Nej
Linköpings universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Lunds universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Mittuniversitetet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja	Ej svarat	Ej svarat	Nej	Nej	Ej svarat	Ej svarat	Nej
Stockholms universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 1, Termin 2, Termin 3, Termin 4, Termin 5, Termin 6, Termin 7, Termin 8, Termin 9, x antal timmar	Ej svarat	Nej	Nej	Ej svarat	Lärare på institutionen, Lektor Extern/externa föreläsare, yrkesverksamma	Nej
Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Ej svarat	Ej svarat	Nej	Nej	Annat	Lärare på institutionen, Lektor	Nej
Uppsala universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 3, 2 h Termin 8, 3 h	Ja	Nej	Nej	Skriftligt – salsentamen, Skriftligt – hemtentamen/upsatts/PM	Extern/externa föreläsare, Annan institution, Frivilligorganisation	Ja
Örebro universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 3, 4 h Termin 4, 4 h	Ja	Nej	Nej	Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Lektor	Ja

Psykoterapeutprogrammet

Psykoterapeutprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som psykoterapeut.

Programmet finns vid tolv lärosäten: Center för Kognitiv Psykoterapi och Utbildning i Göteborg AB, Ericastiftelsen, Förbundet S:t Lukas utbildningsinstitut, Göteborgs universitet, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Stiftelsen Stockholms Akademi för Psykoterapiutbildning, Stockholms universitet, Svenska Institutet för Kognitiv Psykoterapi i Stockholm, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Fem av de tolv psykoterapeutprogram har svarat på enkäten. De som inte svarat är Center för Kognitiv Psykoterapi och Utbildning i Göteborg AB, Erica-stiftelsen, Uppsala universitet, Lunds universitet, Stiftelsen Stockholms Akademi för Psykoterapiutbildning, Stockholms universitet samt Svenska Institutet för Kognitiv Psykoterapi i Stockholm.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i psykoterapeutprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Förbundet S:t Lukas utbildningsinstitut.

Inget psykoterapeutprogram har undervisning om våld i samkönade relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Psykoterapeutprogrammet har lite eller ingen undervisning om mäns våld mot kvinnor. Enbart programmet vid Förbundet S:t Lukas utbildningsinstitut har uppgett antalet terminer, men inte några timmar. Göteborgs universitet och Umeå universitet har inte svarat på frågan.

Närvaron är obligatorisk för studenterna vid Förbundet S:t Lukas utbildningsinstitut, Göteborgs universitet och Umeå universitet.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor är inte inskrivet i någon studieplan. Umeå universitet uppger att kunskap om mäns våld mot kvinnor står som ett kursmål. Enligt kommentaren som lämnats i samband med undersökningen gäller formuleringen inte kunskap om mäns våld mot kvinnor utan om att visa kunskap och förståelse för relevanta samhälls- och familjeförhållanden som påverkar individer och grupper.

Både Förbundet S:t Lukas utbildningsinstitut och Umeå universitet har skriftliga hemtentamina och aktivt deltagande som examination. Vid Umeå universitet skriver de i kommentaren att mäns våld mot kvinnor inte är ett eget ämne utan examinationen avser de ämnen där mäns våld mot kvinnor kan tänkas ingå.

Alla lärosäten uppger att de har lärare på institutionen som undervisar om mäns våld mot kvinnor. De har också externa föreläsare från andra lärosäten och myndigheter samt yrkesverksamma psykoterapeuter.

Sammanfattningsvis är det bara tre av tolv psykoterapeutprogram som svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Av dem är det ingen som har uppgett antalet timmar som studenterna får undervisning om mäns våld mot kvinnor. Inget av psykoterapeutprogrammen har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet som ett kursmål eller i studieplanen. Endast Förbundet S:t Lukas utbildningsinstitut anses uppfylla kriterierna eftersom de har en examination och har uppgett antalet terminer som studenterna får undervisning om mäns våld mot kvinnor.

Översikt psykoterapeutprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			program- mets studieplan	någon av kursernas mål			
Psyko- terapeut- programmet										
Center för Cognitiv Psykiatri och Utbild- ning i Göte- borg AB	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Erica- stiftelsen	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Förbundet S:t Lukas utbildnings- institut	Ja	Nej	Nej	Termin 3, Termin 4, Termin 5, x antal timmar	Ja	Nej	Nej	Skriftligt – hem- tentamen/uppsats/PM, Muntlig tentamen, Annat	Lärare på institutio- nen, Lektor, Adjunkt, leg psykoterapeut, lärar- och handledar- utbildad Extern/externa före- läsare, Annat univer- sitet/annan högskola, privat verksamma	Ja
Göteborgs universitet	Ja	Nej	Nej	Ej svarat	Ja	Nej	Nej	Ingen examina- tion alls	Lärare på institutio- nen, leg psykolog/leg psykoterapeut Extern/externa före- läsare, privat- och offentligt anställda leg. psyk/psyko- terapeuter	Nej
Karolinska Institutet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Linköpings universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Lunds universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Stiftelsen Stockholms Akademi för Psykiatri- utbildning	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Stockholms universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Svenska Institutet för kognitiv psykiatri i Stockholm	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Ej svarat	Ja	Nej	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Annat	Lärare på institu- tionen, Professor, Lektor, Adjunkt Extern/externa före- läsare, Psykologiska Inst. Socialt arbete, Privatpraktiserande Psykiaterer och handledare	Nej
Uppsala universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----

Röntgensjuksköterskeprogrammet

Röntgensjuksköterskeprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som röntgensjuksköterska.

Programmet finns vid åtta lärosäten: Göteborgs universitet, Högskolan i Jönköping, Karolinska Institutet, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet.

Alla program har svarat på enkäten utom det vid Luleå tekniska universitet.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i röntgensjuksköterskeprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Uppsala universitet.

Enbart Uppsala universitet har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor. De har inte angett antalet timmar.

Vid Uppsala universitet undervisas studenterna om mäns våld mot kvinnor vid termin 1 och termin 6, två respektive tre timmar.

Närvaron för studenterna är obligatorisk.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor står inskrivet i både studieplanen och som ett kursmål.

Kunskapen om mäns våld mot kvinnor examineras inte.

Nationellt centrum för kvinnofrid undervisar studenterna.

Sammanfattningsvis är det bara Uppsala universitet som har undervisning om mäns våld mot kvinnor och behandlar det som ett eget kompetensområde. Göteborgs universitet uppger att de planerar att införa undervisning, men det har ännu inte genomförts.

Översikt Röntgensjuksköterskeprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programmets studieplan	någon av kursernas mål			
Göteborgs universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 5, 2 h	Nej	Nej	Ja	Ingen examination alls	Extern/externa föreläsare, Västra Götalandsregionens, Kompetenscentrum om våld i nära relationer	Nej
Högskolan i Jönköping	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Karolinska Institutet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Luleå tekniska universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Lunds universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Umeå universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Uppsala universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 1, 3 h Termin 6, 2 h	Ja	Ja	Ja	Ingen examination alls	Extern/externa föreläsare, NCK	Ja
Örebro universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----

Sjukgymnastprogrammet

Sjukgymnastprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som sjukgymnast.

Programmet finns vid åtta lärosäten: Göteborgs universitet, Karolinska Institutet, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Mälardalens högskola, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Alla program har svarat på enkäten utom Lunds universitet och Mälardalens högskola.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i sjukgymnastprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Luleå tekniska universitet.

Inget av sjukgymnastprogrammen uppger att de har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck i utbildningen. Endast Luleå tekniska universitet uppger att våld i samkönade relationer är ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Ett fåtal timmar ägnas åt undervisning om mäns våld mot kvinnor vid Luleå tekniska universitet och Umeå universitet.

Vid Luleå tekniska universitet är närvaron obligatorisk endast vid de muntliga examinationsseminarierna.

Endast Luleå tekniska universitet uppger att kunskap om mäns våld mot kvinnor står inskrivet i studieplanen och som ett mål för kurserna "Psykiska kriser" och "Socialpsykologi". I kommentaren framgår det att kunskap om mäns våld mot kvinnor finns med som en indirekt formulering.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor examineras vanligast genom en muntlig tentamen. Luleå tekniska universitet har även en skriftlig hemuppgift.

Lärare på institutionen undervisar om mäns våld mot kvinnor på sjukgymnastprogrammen vid Umeå universitet och Luleå tekniska universitet. Linköpings universitet har inte svarat på frågan. Vid Umeå universitet skriver de i kommentaren att lärarna på institutionen har ett speciellt intresse för och utbildning i genusfrågor och själva forskar i området genus. Det handlar med andra ord om genus och inte specifikt om mäns våld mot kvinnor.

Sammanfattningsvis har endast tre av åtta sjukgymnastprogram svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Av dessa är det endast Luleå tekniska universitet som kan skilja undervisningen om mäns våld mot kvinnor från annan undervisning och har en relevant examination. De har som alla andra sjukgymnastprogram inte en exakt formulering om kunskap om mäns våld mot kvinnor inskriven i studieplanen eller som ett mål för någon av kurserna, men väl en indirekt formulering. Göteborgs universitet skriver i kommentaren att mäns våld mot kvinnor kan komma upp i utbildningen, men att det inte ingår någon undervisning i programmet. Linköpings universitet skriver att mäns våld mot kvinnor inte finns med explicit, men att det kan finnas med i basgruppsarbetet.

Översikt sjukgymnastprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:					Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:				
Sjukgymnastprogrammet	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck	Omfattning	Obligatorisk närvaro	programmets studieplan	någon av kursernas mål	Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
Göteborgs universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Karolinska Institutet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Linköpings universitet	Ja	Nej	Nej	Ej svarat	Nej	Nej	Nej	Ingen examination alls	Ej svarat	Nej
Luleå tekniska universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Nej	Termin 2, 4 h	Ja	Ja (Indirekt formulering)	Ja (Indirekt formulering)	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Adjunkt	Ja
Lunds universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Mälardalens högskola	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 6, 3 h	Nej	Nej	Nej	Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Lektor	Nej
Uppsala universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----

Sjuksköterskeprogrammet

Sjuksköterskeprogrammet pågår i sex terminer och leder till en examen som sjuksköterska.

Programmet finns vid 24 lärosäten: Blekinge tekniska högskola, Ersta Sköndal högskola, Göteborgs universitet, Högskolan Dalarna, Högskolan i Borås, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Kalmar, Högskolan Kristianstad, Högskolan Väst, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Malmö Högskola, Mittuniversitetet, Mälardalens högskola, Röda korsets högskola, Sophiahemmet högskola, Umeå universitet, Uppsala universitet, Växjö universitet och Örebro universitet.

Alla program utom det vid Röda korsets högskola har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i sjuksköterskeprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Högskolan Dalarna, Högskolan i Borås, Högskolan i Jönköping, Lunds universitet, Mittuniversitetet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Växjö universitet och Örebro universitet.

Hedersrelaterat våld och förtryck ingår som ett eget moment vid tre lärosäten och som delmoment vid fem lärosäten. Enbart Umeå universitet, som har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck som ett eget moment, har uppgett antalet timmar, 0,25 timmar.

Våld i samkönade relationer ingår som ett eget moment vid två lärosäten. Det ingår som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor vid fyra

lärosäten. Ytterst få program har uppgett antalet timmar som studenterna får undervisning om våld i samkönade relationer. Endast Umeå universitet har uppgett att studenterna undervisas om våld i samkönade relationer i 0,5 timmar som ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Det finns stora skillnader mellan de olika sjuksköterskeprogrammen gällande undervisningens omfattning. Som mest får studenterna tio timmar fördelade på fyra terminer vid Uppsala universitet och nio timmar fördelade på fem terminer vid Högskolan i Borås. Minst antal timmar får studenterna vid Örebro universitet: två timmar termin 6.

Endast Linköpings universitet, Växjö universitet och Örebro universitet har obligatorisk närvaro för studenterna i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Ett fåtal sjuksköterskeprogram uppger att kunskap om mäns våld mot kvinnor står inskrivet i studieplanen. I de fall de uppger att det står inskrivet är det ofta indirekta formuleringar. Enbart sjuksköterskeprogrammet vid Uppsala universitet har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen. Sex program har angett att de har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet som ett mål i någon av kurserna. Det handlar dock inte specifikt om mäns våld mot kvinnor. Enbart Uppsala universitet har kunskap om mäns våld mot kvinnor som ett uttryckligt mål för utbildningen. Andra sjuksköterskeprogram som det vid Umeå universitet, Växjö universitet och Örebro universitet har indirekta formuleringar som tolkas som att de berör mäns våld mot kvinnor. Linköpings universitet har en skrivelse som handlar om genus och lika villkor, som är allt för skild från formuleringen om mäns våld mot kvinnor för att uppfylla kriterierna.

Sex sjuksköterskeprogram examinerar kunskapen om mäns våld mot kvinnor skriftligt. Andra har examination via seminarier eller ingen examination alls.

I regel är det lärare på institutionen som håller undervisningen om mäns våld mot kvinnor. Undervisningen leds oftast av en adjunkt eller lektor, i enstaka fall en doktorand. Vid Umeå universitet, högskolorna i Dalarna och i Kalmar samt Mittuniversitetet undervisar lärare på institutionen och externa föreläsare. De kommer ofta från någon frivilligorganisation, kommunen, landstingen, från någon myndighet eller från ett annat lärosäte. Uppsala universitet har endast externa föreläsare, Nationellt centrum för kvinnofrid.

Sammanfattningsvis uppger flertalet sjuksköterskeprogram att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Men av 16 program är det bara 9 som anses uppfylla kriterierna för undervisning om mäns våld mot kvinnor. Ersta Sköndal högskola, Göteborgs universitet, Högskolan i Kalmar, Linköpings universitet och Luleå tekniska universitet anger inte antalet timmar som studenterna får den relevanta undervisningen. Karlstads universitet skriver att de har en till två timmars undervisning och Malmö högskola har en timmes undervisning. Inget av de nämnda programmen har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen eller som ett mål i någon kurserna. Linköpings universitet svarar att kunskap om

mäns våld mot kvinnor står inskrivet, men i kommentaren står inte mäns våld mot kvinnor utan att det handlar om genus och lika villkor. Ersta Sköndal högskola, Göteborgs universitet, Karlstads universitet och Malmö högskola examinerar inte heller kunskapen om mäns våld mot kvinnor.

De nio som uppfyller kriterierna är Högskolan Dalarna, Högskolan Borås, Högskolan i Jönköping, Lunds universitet, Mittuniversitet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Växjö universitet och Örebro universitet. Alla har angivit antalet timmar som studenterna får relevant undervisning. De har alla någon form av examination. Endast Uppsala universitet har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen och som kursmål. Umeå universitet och Växjö universitet har formuleringar som kan jämföras med formuleringen om mäns våld mot kvinnor.

Översikt sjuksköterskeprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Sjuksköterskeprogrammet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Blekinge tekniska högskola	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Ersta Sköndal högskola	Ja	Nej	Ja	Termin 3, Termin 5	Nej	Nej	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Adjunkt	Nej
Göteborgs universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 4	Nej	Nej	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	Nej
Högskolan Dalarna	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 1 h Termin 2, 1 h Termin 3, 1 h Termin 4, 3 h	Nej	Nej	Nej	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Muntligt tentamen, Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Myndighet, Frivilligorganisation	Ja
Högskolan i Borås	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 1, 2 h Termin 2, 1 h Termin 3, 2 h Termin 4, 3 h Termin 5, 1 h	Nej	Nej	Nej	Seminarieform	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt, Doktorand	Ja
Högskolan i Gävle	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan i Halmstad	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan i Jönköping	Ja	Nej	Nej	Termin 3, 5 h	Nej	Nej	Nej	Grupparbete	Lärare på institutionen, Adjunkt	Ja
Högskolan i Kalmar	Ja	Nej	Nej	Termin 2, x antal timmar	Nej	Nej	Nej	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM	Extern/externa föreläsare, Annat universitet/annan högskola, Frivilligorganisation	Nej
Högskolan Kristianstad	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Högskolan Väst	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Karlstads universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 2, 1 h Termin 3, 2 h	Nej	Nej	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Adjunkt	Nej
Linköpings universitet	Ja	Ja	Ja	Ej svarat	Ja	Ja (indirekt formulering)	Ja (indirekt formulering)	Skriftligt – sals-tentamen, Grupparbete, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	Nej

Forts. nästa sida

Forts. Översikt sjuksköterskeprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			program- mets studieplan	någon av kursernas mål			
Luleå tekniska universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 1, x antal timmar	Nej	Nej	Nej	Individuell skriftlig inlämningsuppgift	Lärare på institutionen, Adjunkt	Nej
Lunds universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 2, 2 h Termin 5, 1 h	Nej	Nej	Ja (Indirekt formulering)	Skriftligt – salstentamen	Lärare på institutionen, Adjunkt	Ja
Malmö Högskola	Ja	Nej	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 4, 1 h	Nej	Nej	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Adjunkt	Nej
Mittuniversitetet	Ja	Nej	Nej	Termin 5, 4 h	Nej	Nej	Nej	Gruppvövning och seminarium	Lärare på institutionen, adjunkt Extern/externa föreläsare Frivilligorganisation	Ja
Mälardalens högskola	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Röda korsets högskola	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Sophiahemmets högskola	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Umeå universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja	Termin 2, 0,5 h Termin 5, 7 h Termin 6, 0,5 h	Nej	Ja (indirekt formulering)	Ja (indirekt formulering)	Skriftligt – salstentamen, Grupparbete, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Myndighet, kommun, Landstinget	Ja
Uppsala universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 4 h Termin 2, 2 h Termin 4, 2 h Termin 6, 2 h	Nej	Ja	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete	Extern/externa föreläsare, NCK	Ja
Växjö universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 4, 4 h	Ja	Ja (indirekt formulering)	Ja (indirekt formulering)	Examineras enskilt en i seminarium	Lärare på institutionen, Adjunkt	Ja
Örebro universitet	Ja	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Termin 6, h	Ja	Ja (indirekt formulering)	Ja (indirekt formulering)	Obligatorisk studieuppgift som seminariebehandlas	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	Ja

Socionomprogrammet

Socionomprogrammet pågår i sju terminer och leder till en examen som socionom.

Programmet finns vid 16 lärosäten: Ersta Sköndal högskola, Göteborgs universitet, Högskolan i Gävle, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Kalmar, Högskolan Kristianstad, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Malmö Högskola, Mittuniversitetet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Växjö universitet och Örebro universitet.

Alla program utom de vid Högskolan i Kalmar, Lunds universitet, Stockholms universitet och Örebro universitet har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i socionomprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Ersta Sköndal högskola, Göteborgs universitet, Högskolan i Gävle, Högskolan Kristianstad, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Malmö högskola, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett eget moment på socionomprogrammet vid Ersta Sköndal högskola, Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Malmö Högskola, Umeå universitet, Uppsala universitet. Göteborgs universitet har två timmars undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck, Karlstads universitet har fem timmar och Linköping har fyra till sex timmars undervisning. Malmö högskola ägnar 30 timmar åt undervisning. Umeå universitet har fem timmar. Hedersrelaterat våld och förtryck är ett delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor vid Högskolan i Jönköping.

Våld i samkönade relationer ingår i undervisningen om mäns våld mot kvinnor vid Göteborgs universitet, som ägnar tre timmar åt undervisningen, Linköpings universitet och Uppsala universitet.

Omfattningen av undervisningen om mäns våld mot kvinnor varierar mellan lärosätena. Mest undervisning får studenterna vid Ersta Sköndal högskola, Högskolan i Gävle, Högskolan i Kristianstad. Många socionomprogram skriver att det är svårt att uppgä antalet timmar eftersom mäns våld mot kvinnor är integrerat i annan undervisning.

Göteborgs universitet, Linköpings universitet och Uppsala universitet har obligatorisk närvaro för studenterna.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor är sällan inskrivet i programmets studieplan. Enbart Karlstads universitet, Högskolan i Kristianstad och Uppsala universitet uppger att de har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen. I kommentarerna som lämnats i samband med enkätundersökningen visar det sig vara indirekta formuleringar som inte specifikt tar upp kunskap om mäns våld mot kvinnor.

Flera socionomprogram uppger att de har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet som ett mål i någon av kurserna. Liksom studieplanen rör det sig om indirekta formuleringar vilket framkommer i de kommentarer som lämnats i samband med undersökningen. Vid Göteborgs universitet handlar det om "Kvinnor i utsatta livssituationer, utagerande och utsatta män och deras livssituation" samt "Kriminalitet och prevention". Högskolan Kristianstad nämner kursplaner, men de innehåller inte heller formuleringar om mäns våld mot kvinnor.

Den vanligaste formen av examination är skriftliga uppgifter, grupparbeten och examinerande seminarier. Mittuniversitetet och Karlstads universitet examinerar inte specifikt kunskapen om mäns våld mot kvinnor, utan examinationen gäller de kurser där mäns våld mot kvinnor ingår.

Alla socionomprogram har lärare på institutionen som undervisar om mäns våld mot kvinnor. Många har även externa föreläsare som är yrkesverksamma eller kommer från frivilligorganisationer.

Sammanfattningsvis har alla de tolv socionomprogrammen som svarat på enkäten uppgett att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. Det är dock endast nio av dem som uppfyller kriterierna. Högskolan i Jönköping, Mittuniversitetet och Växjö universitet har inte angivit hur mycket undervisningen studenterna får. Högskolan i Jönköping och Mittuniversitetet har inte heller kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i studieplanen eller som kursmål. Mittuniversitetet och Växjö universitet examinerar inte heller.

Socionomprogrammen vid Ersta Sköndal högskola, Göteborgs universitet, Högskolan i Gävle, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Malmö högskola, Umeå universitet och Uppsala universitet har alla en examination gällande kunskap om mäns våld mot kvinnor samt anger i de flesta fall antalet timmar som studenterna får undervisning.

Översikt socionomprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Ersta Sköndal högskola	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 6 h Termin 2, 3 h Termin 3, 3 h Termin 4, 3 h Termin 5, 10 h Termin 6, 6 h Termin 7, 3 h	Nej	Nej	Nej	Skriftligt – sals-tentamen, Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Lektor, Studenter	Ja
Göteborgs universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja	Termin 1, 3 h Termin 3, 20 h Termin 4, 6 h Termin 7, 6 h	Ja	Nej	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Muntlig tentamen	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Myndighet, Frivilligorganisation	Ja
Högskolan i Gävle	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 6 h Termin 2, 6 h Termin 3, 6 h Termin 4, 6 h Termin 5, 0 h Termin 6, x Termin 7, x	Ej svarat	Nej	Ja	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	Ja
Högskolan i Jönköping	Ja	Nej	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Termin 2, Termin 3, Termin 4, Termin 5, Termin 6, x antal timmar	Ja	Nej	Nej	Skriftligt – hemtentamen/ uppsats/PM, Grupparbete	Lärare på institutionen, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Frivilligorganisation	Nej
Högskolan i Kalmar	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Högskolan i Kristianstad	Ja	Nej	Nej	Termin 1, 10 h Termin 2, 10 h Termin 3, 25 h Termin 4, 50 h Termin 5, 3–30 h Termin 6, 2–10 h Termin 7, 4–30 h	Nej	Nej	Ja (indirekt formulering)	Rollspel, diskussioner i grupp tillsammans med handledare (lärare)	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Socialtjänsten	Ja

Forts. nästa sida

Forts. Översikt socionomprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programmets studieplan	någon av kursernas mål			
Karlstads universitet	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 10 h Termin 3, 10 h Termin 5, 10 h	Nej	Ja (indirekt formulering)	Ja (indirekt formulering)	Ingår som del av både salsentamen och hementamen	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt Extern/externa föreläsare, Myndighet, Frivilligorganisation	Ja
Linköpings universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor	Ja	Termin 1, 8 h Termin 3, 6 h Termin 7	Ja	Nej	Nej	Grupparbete, examinerande seminarium	Lärare på institutionen, Professor, Lektor Extern/externa föreläsare, Kommun, länsstyrelse, Kvinnojour, mansmottagning	Ja
Lunds universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Malmö Högskola	Ja	Nej	Ja	Termin 4, 5 h Termin 6, 15 h	Nej	Nej	Ja	Skriftligt – hementamen/ uppsats/PM	Lärare på institutionen, Lektor	Ja
Mittuniversitetet	Ja	Nej	Nej	Termin 1, Termin 4, Termin 7, x antal timmar	Nej	Ja	Nej	Ej svarat	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	Nej
Stockholms universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Umeå universitet	Ja	Nej	Ja	Termin 1, 3 h Termin 3, 2 h Termin 4, 8 h Termin 7, 5 h	Nej	Nej	Ja	Skriftligt – hementamen/ uppsats/PM, Grupparbete, Annat	Lärare på institutionen, Lektor, Adjunkt	Ja
Uppsala universitet	Ja	Ja, som delmoment i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.	Ja	Termin 1, 4 h Termin 4, 2 h Termin 5, 2 h	Ja	Ja	Nej	Skriftligt – hementamen/ uppsats/PM, Grupparbete	Lärare på institutionen, Professor, Adjunkt, Forskarassistent, Doktorand Extern/externa föreläsare, socialtjänst, kvinnojour	Ja
Växjö universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 1, Termin 3, Termin 4, Termin 5, Termin 7, x antal timmar	Nej	Nej	Ja	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Lektor Extern/externa föreläsare, Frivilligorganisation	Nej
Örebro universitet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---

Tandhygienistprogrammet

Tandhygienistprogrammet pågår i fyra alternativt sex terminer och leder till en examen som tandhygienist.

Programmet finns vid åtta lärosäten: Göteborgs universitet, Högskolan Dalarna, Högskolan i Jönköping, Högskolan Kristianstad, Karlstads universitet, Karolinska Institutet, Malmö Högskola och Umeå universitet.

Alla program har svarat på enkäten utom det vid Karolinska Institutet.

Inget av tandhygienistprogrammen har undervisning om mäns våld mot kvinnor på ett sådant sätt att de uppfyller kriterierna.

Inget av programmen har undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck eller våld i samkönade relationer.

Sammanfattningsvis har endast Umeå universitet svarat att de har undervisning om mäns våld mot kvinnor. I de efterföljande frågorna och kommentarerna framgår det att undervisningen syftar på ett likabehandlingsseminarium och inte på undervisning om mäns våld mot kvinnor.

Översikt tandhygienistprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	Mäns våld mot kvinnor	Våld i samkönade relationer	Hedersrelaterat våld och förtryck			Programrets studieplan	Någon av kursernas mål			
Tandhygienistprogrammet										
Göteborgs universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Högskolan Dalarna	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Högskolan i Jönköping	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Högskolan Kristianstad	Nej	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Karlstads universitet	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Karolinska Institutet	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	---	---	---	---	---	---	---
Malmö Högskola	Nej	Nej	Nej	---	---	---	---	---	---	---
Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Termin 1, Termin 2, Termin 3, Termin 4, Termin 5, Termin 6, x antal timmar	Ja	Nej	Nej	Ingen examination alls	Extern/externa föreläsare, Annan institution	Nej

Tandläkarprogrammet

Tandläkarprogrammet pågår i tio terminer och leder till en examen som tandläkare.

Programmet finns vid fyra lärosäten: Göteborgs universitet, Karolinska Institutet, Malmö högskola och Umeå universitet.

Alla tandläkarprogram har svarat utom det vid Malmö högskola.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår i tandläkarprogrammet på ett sådant sätt att det uppfyller kriterierna vid Karolinska Institutet.

Inget tandläkarprogram har undervisning om våld i samkönade relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Inget av tandläkarprogrammen som svarat kan skilja ut undervisningen om mäns våld mot kvinnor från den övriga undervisningen. Umeå universitet skriver i kommentaren att de inte vet eftersom det är integrerat i annan undervisning.

Tandläkarprogrammet vid Karolinska institutet har obligatorisk närvaro för studenterna i undervisningen om mäns våld mot kvinnor.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor står som ett delmål för kursen i "Samhällsodontologi" vid Karolinska Institutet. Kunskap om mäns våld mot kvinnor står inte inskrivet i studieplanen vid något av tandläkarprogrammen.

Karolinska Institutet har ett grupparbete som examination.

Lärare på institutionen undervisar om mäns våld mot kvinnor vid både Karolinska Institutet och vid Umeå universitet. Karolinska Institutet använder också externa föreläsare från andra universitet och myndigheter samt från frivilligorganisationer.

Sammanfattningsvis bedöms endast tandläkarprogrammet vid Karolinska Institutet uppfylla kriterierna. De har kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet som ett delmål i samhällsodontologikursen. De har även en examination genom ett grupparbete.

Översikt tandläkarprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programmets studieplan	någon av kursernas mål			
Göteborgs universitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----
Karolinska Institutet	Ja	Nej	Nej	Termin 7, Termin 10	Ja	Nej	Ja	Grupparbete	Lärare på institutionen, Adjunkt, Forskarassistent Extern/externa föreläsare, Stockholms universitet, myndighet, frivilligorganisation	Ja
Malmö Högskola	Ej svarat	Ej svarat	Ej svarat	----	----	----	----	----	----	----
Umeå universitet	Ja	Nej	Nej	Ej svarat	Ej svarat	Nej	Nej	Ingen examination alls	Lärare på institutionen, Lektor	Nej

Veterinärprogrammet

Veterinärprogrammet pågår i elva terminer och leder till en examen som veterinär.

Programmet finns vid Sveriges lantbruksuniversitet, som har svarat på enkäten.

Undervisning om mäns våld mot kvinnor ingår inte i utbildningen på veterinärprogrammet.

Undervisning om hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer ingår inte heller i veterinärprogrammet.

Översikt veterinärprogrammet

Översikt	Ingår undervisning om:			Omfattning	Obligatorisk närvaro	Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	Vilka är det som undervisar om mäns våld mot kvinnor	Uppfyller kriterierna
	mäns våld mot kvinnor	våld i samkönade relationer	hedersrelaterat våld och förtryck			programets studieplan	någon av kursernas mål			
Veterinärprogrammet										
Sveriges lantbruksuniversitet	Nej	Nej	Nej	----	----	----	----	----	----	----

Redovisning per lärosäte

Universiteten har fler program där mäns våld mot kvinnor ingår än högskolorna.

Översikt lärosäte	Antal:			I vilken omfattning undervisas studenterna i ämnet mäns våld mot kvinnor?		Kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i:		Examination	
	program som svarat	program som har undervisning om mäns våld mot kvinnor	program som inte uppfyller kriterierna	< 1 termin	< 8 timmar	program-mets studieplan	någon av kursernas mål	Ja	Nej
Blekinge tekniska högskola	1	0	0	---	---	---	---	---	---
Center för Kognitiv Psykoterapi och Utbildning i Göteborg AB	0	0	0	---	---	---	---	---	---
Ericastiftelsen	0	0	0	---	---	---	---	---	---
Ersta Sköndal högskola	2	1	1	1	1	0	0	1	0
Förbundet St Lukas utbildningsinstitut	1	1	0	1	0	0	0	1	0
Försvarshögskolan	1	1	0	1	1	1	1	1	0
Gymnastik och Idrotthögskolan	1	0	1	---	---	---	---	---	---
Göteborgs universitet	17	2	7	2	2	1	2	2	0
Högskolan Dalarna	4	2	0	1	1	1	1	2	0
Högskolan i Borås	3	2	1	2	2	0	0	2	0
Högskolan i Gävle	2	1	0	1	1	0	1	1	0
Högskolan i Halmstad	2	0	0	---	---	---	---	---	---
Högskolan i Jönköping	6	1	1	1	0	0	0	1	0
Högskolan i Kalmar	4	1	1	1	0	0	0	1	0
Högskolan i Skövde	2	1	0	1	1	1	0	1	0
Högskolan Kristianstad	5	1	0	1	1	0	1	1	0
Högskolan Väst	2	1	0	1	0	0	1	1	0
Karlstads universitet	4	1	1	1	1	1	1	1	0
Karolinska Institutet	10	3	1	2	1	1	2	2	1
Linköpings universitet	11	3	5	2	1	1	1	3	0
Luleå tekniska universitet	4	2	1	0	0	2	2	2	0
Lunds universitet	10	4	0	4	2	1	2	3	1
Malmö Högskola	4	1	1	1	1	0	1	1	0
Mittuniversitetet	4	1	3	0	0	0	0	1	0
Mälardalens högskola	3	1	0	0	0	1	0	1	0
Polishögskolan i Solna	1	1	0	0	1	1	1	1	0
Röda korsets högskola	0	0	0	---	---	---	---	---	---
Sophiahemmets högskola	1	0	0	---	---	---	---	---	---
Stiftelsen Stockholms Akademi för Psykoterapi-utbildning	0	0	0	---	---	---	---	---	---
Stockholms universitet	3	0	2	---	---	---	---	---	---
Svenska Institutet för kognitiv psykoterapi i Stockholm	0	0	0	---	---	---	---	---	---
Sveriges lantbruks-universitet	1	0	0	---	---	---	---	---	---
Södertörns högskola	1	0	0	---	---	---	---	---	---
Umeå universitet	16	6	6	4	4	3	5	5	1
Uppsala universitet	12	7	0	5	3	5	3	5	2
Växjö universitet	3	2	1	0	1	2	2	2	0
Örebro universitet	5	3	0	1	1	1	0	3	0
Totalt	146	50	33	34	26	23	27	45	5

Referenser

FN (1993) *Deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor* (resolution 48/104 20 december 1993).

Heimer, Gun, Sandberg, David (2008) *Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar*, Studentlitteratur, Lund.

Holmberg, Carin, Stjernqvist, Ulrica (2008) *Våldsamt lika och olika; En skrift om våld i samkönade relationer*, RFSL.

Högskoleverket (2004) *Genusperspektiv och mäns våld mot kvinnor. Ett regeringsuppdrag*.

Nationellt centrum kvinnofrid (2009) *Delrapport: Kartläggning av fristående universitetskurser och högskolekurser i ämnet mäns våld mot kvinnor*, Uppsala universitet, Uppsala.

Regeringens proposition 1997/98:55 *Kvinnofrid*.

Regeringens skrivelse 2007/08:39 *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*.

SOU 1995:60 *Kvinnofrid*.

SOU 2004:121 *Slag i luften. En utredning om myndigheter, mansvåld och makt*.

Bilaga 1: Enkätfrågorna

Nationell kartläggning av hur mäns våld mot kvinnor, våld i samkönade relationer och hedersrelaterat våld och förtryck beaktas i grundutbildningar på universitet och högskolor.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) är ett kunskaps- och resurscentrum som har regeringens nationella uppdrag att höja kunskapen om mäns våld mot kvinnor och utveckla metoder för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor. Mer information på www.nck.uu.se.

Syftet med kartläggningen är att skapa en aktuell och samlad bild av hur de beaktas i grundutbildningar på universitet och högskolor.

Din medverkan är viktig för kartläggningen och vi är tacksamma om du kan svara på enkätfrågorna så snart som möjligt, dock senast den 16:e oktober.

Det tar ca 5 minuter att svara på frågorna.

Har ni frågor är ni välkomna att kontakta:

utredare Mattias Friström

018-611 93 34

mattias.fristrom@nck.uu.se

1. Ange vilken högskola/universitet svaren gäller.....

Ange vilket program svaren gäller.....

2. Ingår undervisning om mäns våld mot kvinnor i programmet?

Ja

Nej

NCK definierar mäns våld mot kvinnor utifrån FN:s deklaration för avskaffande av våld mot kvinnor: "Varje könsrelaterad våldshandling resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt vare sig det sker i det offentliga eller privata livet" (resolution 48/104 20 december 1993).

3. I vilken omfattning undervisas studenterna i ämnet mäns våld mot kvinnor?
Ange svaret i timmar per termin. Hoppa över terminer där ingen sådan undervisning ges.

För lärarutbildningen ange antalet timmar inom det allmänna utbildningsområdet.

- Termin 1..... Termin 5..... Termin 9.....
 Termin 2..... Termin 6..... Termin 10.....
 Termin 3..... Termin 7..... Termin 11.....
 Termin 4..... Termin 8.....

*Vi har i undersökningen utgått från det program som har flest antal terminer i sin utbildning.
Läkarprogrammet har 11.*

4. Är närvaron obligatorisk för studenterna i undervisningen om mäns våld mot kvinnor?

- Ja Nej

5. Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i programmets studieplan?

- Ja Nej

6. Är kunskap om mäns våld mot kvinnor inskrivet i någon av kursernas mål?
Om ja, ange gärna vilken/vilka.

- Ja Nej

7. Hur examineras studenterna i ämnet mäns våld mot kvinnor?

Mer än ett svarsalternativ är möjligt.

- Skriftligt – salstentamen Muntlig tentamen
 Skriftligt – hemtentamen/
uppsats/PM Annat, vad?.....
 Grupparbete Ingen examination alls

8. Vilka är det som undervisar i ämnet våld mot kvinnor?

Mer än ett svarsalternativ är möjligt.

- Lärare på institutionen Extern/externa föreläsare

9. Om lärare på institutionen, vilken befattning/vilka befattningar har lärarna?

- Professor Forskarassistent
 Lektor Doktorand
 Adjunkt Annan, vilken?.....

10. Om externa föreläsare, var kommer de externa föreläsarna ifrån?
Ange gärna vilken/vilka.

☐ Annan institution	☐ Myndighet
☐ Annat universitet/
annan högskola	☐ Frivilligorganisation
	☐ Annat

11. Är ämnet våld i samkönade relationer ett eget moment i programmet?
Om ja ange det totala antalet timmar.

☐ Ja	☐ Ja, som delmoment i under-
visningen om mäns våld mot
kvinnor
☐ Nej	

Med våld i samkönade relationer avses: "HBT-personer (homo- och bisexuella samt transpersoner) som utsätts för våld parrelation." (Regeringens skrivelse 2007/08:39).

12. Är ämnet hedersrelaterat våld och förtryck ett eget moment i programmet?
Om ja ange det totala antalet timmar.

☐ Ja	☐ Ja, som delmoment i under-
visningen om mäns våld mot
kvinnor
☐ Nej	

Med hedersrelaterat våld och förtryck avses: "Våldshandlingar sanktionerade genom religion, seder och traditioner." (Regeringens skrivelse 2007/08:39).

13. Övriga synpunkter/kommentarer:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ange ditt namn

Ange din befattning

NCK

Nationellt centrum för kvinnofrid | Uppsala universitet
Akademiska sjukhuset | 751 85 Uppsala
Tel: 018 611 27 93 | www.nck.uu.se

NCK rapport 2010:3 | ISSN 1654 7195
Första upplagan